Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 9 (574) ГОД XII 26 ЛЮТАГА 1967 г. ЦАНА 60 гр.

У НУМАРЫ У НУМАРЫ

БГКТ

ПЛЕНУМ АДДЗЕЛА

10 лютага пленарнае пасяджэнне Гарадскога праўлення аддзела ў Беластоку было прысвечана наступным справам: а) зацвярджэнню плана працы на першае паўгоддзе 1967 года, б) падзелу абавязкаў сярод членаў пленума. План дзейнасці аддзела выпрацаваў раней прэзідыум праўлення. Аб гэтым плане і аб змесце мы ўжо інфармавалі чытачоў у 4(569) нумары «Нівы».

Пасля шырокай абмяркоўкі і ўнясення некаторых паправак план працы быў зацверджаны.

Каб паспяхова рэалізаваць прыняты план працы, пленум паклікаў 6 камісій. І так, 1) камісію арганізацыйную ўзначаліў Уладзімір Куршэль, 2) камісію вечарын — Мікалай Яроцкі, 3) камісію выставак — Васіль Літвінчук, 4) камісію фільмаў (яе арганізацыйнае заданне — забеспячэнне высвятляння савецкіх фільмаў) — Уладзімір Навіцкі, 5) камісію конкурсаў — Вера Валкавыцкая, 6) камісію дэкарацыйную — Віктар Лаўрэшук.

СУСТРЭЧА З М. БАРАВІКОМ

12 лютага ў перапоўненай чытальнай зале Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку былы дзеяч ППР, Міхась Баравік, расказваў прысутным аб ролі ППР у перыядзе станаўлення народнай улады на Беласточчыне. Пасля сустрэчы быў высветлены савецкі фільм.

ПАСЯДЖЭННЕ НАВУКОВАГА ГУРТКА

12 лютага сабраліся члены навуковага гуртка, які існуе пры ГП БГКТ, каб абмеркаваць галоўныя напрамкі зместу будучага чарговага навуковага зборніка, які паводле плана павінен выйсці з друку яшчэ ў гэтым годзе.

Пастаноўлена, што зборнік будзе мець наступныя раздзелы: а) гісторыя, б) фальклярыстыка і літаратуразнаўства, в) мовазнаўства і дыялекталогія, г) геаграфія і эканомія, д) этнаграфія і сацыялогія, е) рэцэнзіі, хроніка, інфармацыі.

Удзельнікі пасяджэння абмеркавалі дзве працы: Барыса Нікіцюка — «Лясныя забастоўкі ў Сакольскім і Беластоцкім паветах» і Андрэя Барвіюка — «Дэмаграфічныя кансеквенцыі індустрыялізацыі Беласточчыны ў 1950—1960 г.г.» Пасля шырокай дыскусіі члены навуковага гуртка дайшлі да вываду, што аўтары ўспомненых прац павінны ўнесці да іх шэраг паправак.

Каб лепш, больш планава і праграмна праходзіла праца навуковага гуртка, з гэтай мэтай было паклікана трохасабовае кіраўніцтва ў складзе: Уладзімір Юзвюк, Аляксандр Баршчэўскі і Уладзімір Паўлючук.

У ГАЙНАЎСКІМ АДДЗЕЛЕ

10 лютага адбылося спатканне гарадскога гуртка БГКТ у Гайнаўцы з праўленнем аддзела. На ім выступіў са сваім рэпертуарам мастацкі калектыў гэтага гуртка. Прысутны на спатканні кіраўнік аддзела культуры Прэзідыума павятовай рады, нарадовай Станіслаў Кастэра заакцэптаваў рэпертуар калектыву і выдаў дазвол на яго выезды і выступленні.

✲

На Гайнаўшчыне адбываюцца зараз урачыстасці прысвечаныя 25-годдзю ППР. У іх арганізацыі бярэ актыўны ўдзел актыў Гайнаўскага аддзела БГКТ.

м.х.

ГАСПАДАРСКАЯ РАЗМОВА

За акном стаяла цемра зімовага вечара і безупынна ішоў халодны дождж перамешаны з ліпкім снегам. У такую непагадзь добры гаспадар, як кажуць, нават сабакі на двор не выпусціць.

Дык сядзелі мы за гарачым чайком і вялі гаспадарскую размову. Гаварыў Караль Марцiняк — кіраўнік прышкольнай дзяржаўнай гаспадаркі чартаеўскага сельскагаспадарчага тэхнікума. Я слухаў і запісваў. Гаспадарка ахоплівае 250 гектараў зямлі.

— Памятаеце, якая дурная слава ішла ў народзе пра дзяржаўныя сельскія гаспадаркі, — пачаў сябра Марціняк. — А ў нас па-суседску ўсё яшчэ

ПРА СЛАВУ І НЯСЛАВУ

сядзеў даваенны ўласнік чартаеўскага маёнтку. «Дайце гэтую зямлю яму назад, — шапталі людзі, — пабачыце што вам пакажа!» Сталася аднак інакш. Былы памешчык часам прыходзіць паглядзець на новыя парадкі ў даўнейшым яго маёнтку, і вочы ад зайздрасці яму на лоб вылазяць.

— Чаму?

— Кароўнік у нас адборны. Усе каровы чырвонай дацкай пароды. Кожная з іх дае ў сярэднім да 4-х з палавінай тысяч літраў малака ў год, а тлушч гэтага малака перавышае 4%.

— Гэта ж рэкордныя паказальнікі! — усклікнуў я. — Як Вы дабіліся іх?

— Карова з'яўляецца жывой фабрыкай. Каб выпусціць нейкую машыну, трэба даставіць на завод адпаведную колькасць сыравіны. Так і з жывёлай. Трэба яе добра накарміць, каб даставіць ёй дастатковую колькасць сыравіны для падтрымкі яе працаздольнасці і для прадукцыі малака.

— Як тады вы корміце сваіх кароў?

— Кожная наша красуля, як правіла, атрымоўвае ў дзень: 5 кг высокаякаснай сумесі са штучнага канцэнтрату «Б» і пшанічнага вотруб'я, 8 кг канюшыны, 20 кг кармавых буракоў і 15 кг сіласу.

— А што рабіць, калі няма ў гаспадара канюшыны ці пшанічнага вотруб'я або сіласу ці буракоў?

— Канюшыну можна падмяніць люцэрнай, або добрым высокаякасным сенам, замест пшанічнага вотруб'я, можна даць нейкае іншае, на месца буракоў можна падсыпаць брукву. Але сіласу не раю нічым падмяняць. Я не ўяўляю сабе сучаснага гаспадара без сіласу.

— А што яшчэ захацелі б вы пераказаць сялянам са свайго гаспадарскага вопыту?

— Хацеў бы параіць, каб не шкадавалі грошай на штучнае ўгнаенне. Мы ўжо цяпер даем на адзін гектар ворыва звыш 100 кілаграмаў «NPK» Незадоўга павялічым гэтую дозу да 220 кг. Трэба аднак памятаць пра адпаведныя прапорцыі «N», «P» і «K». Калі высяваеш 1 цэнтнер азоту і 1 калію, то фосфару толькі 0,80. Пра гной таксама нельга забываць. Мы ў сябе стараемся, каб хаця праз 4 гады кожны ўчастак зямлі атрымаў поўнае ўгнаенне натуральным гноем. Гэта вельмі важнае.

— Якога ж тады плёну вы дабіваецеся?

— Збожжавыя культуры даюць нам да 25-ці цэнтнераў з гектара.

— Вашая гаспадарка лічыцца пры-

(Працяг на стар. 5)

Новыя вершы

Ты ва мне даспяваеш як яблык
ды не ў садзе адлеглым у полі
даспяваеш у болю
верш расцвітае калінай
ідуць з-пад яго каляіны
у розныя стораны свету
бягуць у сцяжыны дарогі
і ў трывогу
у завеі у навальніцы
бягуць каб ізноў вярнуцца
з воннай пахучай крыніцай
з песнямі сіняга бору
каб у грудзі уліцца
і выліцца у верша амфору.

Алесь Барскі

У Нацыянальнай камісіі ВК ПАРП

8 лютага г.г. адбылося чарговае пасяджэнне Нацыянальнай камісіі пры Ваяводскім камітэце Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоку. Сталі тры пытанні: інфармацыя аб працы рэдакцыі «Нівы», якую падрыхтаваў член Прэзідыума ГП БГКТ Аляксандр Баршчэўскі, інфармацыя аб арганізацыйнай працы нацыянальных таварыстваў, якую зрабіў кіраўнік аддзела грамадскіх спраў Упраўлення ўнутраных спраў Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку Мікалай Куц і абмеркаванне плану працы Камісіі на паўгоддзе, праект якога прадставіў сакратар Камісіі Уладзімір Сянкевіч.

Найбольш увагі Камісія прысвяціла «Ніве». Між іншым, як аўтар ацэнкі, так і члены Камісіі, падкрэслілі станоўчую эвалюцыю нашага тыднёвіка ў апошнім часе. Звярнулі яны таксама ўвагу на недахопы ў працы рэдакцыі.

У дзейнасці ГП БГКТ дакладчык найвышэй ацаніў лектарскую і выдавецкую галіны, а з аддзелаў на першым месцы паставіў Гайнаўку.

(рл)

ПОЎНА СНЕГУ. Фота Ул. Паўлючук

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

5 ДЗЁН

Старшыня савецкіх прафсаюзаў В. Грышын заявіў, што ад дня 50-ай гадавіны савецкай улады ўсе рабочыя і работнікі разумовай працы ў СССР будуць працаваць 5 дзён у тыдзень.

ПЕРАКОНВАЮЧЫЯ ПРАПАНОВЫ

У час візіту ў Вялікабрытанію А. Касыгін сказаў м. інш.: «Калі б спалучыць прыродныя багацці Еўропы і СССР, дык перавышаюць яны багацці ЗША. Што датычыць тэхнічнага прагрэсу, дык у ніякім выпадку не знаходзімся ніжэй ад ЗША... Брытанска-савецкі гандаль мог бы развівацца лепш, калі б мы планавалі абмен, абапіраючы яго на доўгатэрміновых дагаворах, звязаных з 5-годкамі ў СССР».

БАЛАНС...

...паставак заходнегерманскіх тавараў у Румынію за 1966 г. паказвае на павелічэнне іх з 422 мільёнаў у 1965 г. да 558 мільёнаў марак. У той самы час румынскі экспарт у ФРГ пабольшыўся з 289 мільёнаў марак да 299. Дэфіцыт гандлёвага балансу павялічыўся з 173 да 260 мільёнаў марак.

ДАПАМОГА АФРЫЦЫ

Дырэктар Афрыканскага інстытута прафесар Саладоўнікаў, выступаючы на сесіі Гаспадарчай Камісіі ААН д/с Афрыкі, падкрэсліў, што СССР дапамагае ў пабудове і рэканструкцыі 830 прамысловых прадпрыемстваў у Афрыцы. Агульны лік доўгатэрміновых крэдытаў, прызнаных урадам СССР афрыканскім краінам, перавышае лік 1.5 мільярда рублёў. У СССР вучыцца больш 5 тысяч студэнтаў і вучняў афрыканскіх краін.

У КІТАІ

13 лютага г.г. упершыню за апошнія 18 дзён не было натоўпу дэманструючых перад савецкім пасольствам у Пекіне. Толькі дзе-ндзе з гучнагаварыцеляў, размешчаных непадалёк пасольства, чуліся антысавецкія лозунгі. У панядзелак (13.II.) пасля абеда група кітайскіх рабочых ачысціла ўязныя вароты, якія былі абвешаны ў час дэманстрацыі плакатамі з антысавецкімі надпісамі.

СПРАВЫ МОЎНАЙ РАЎНАПРАЎНАСЦІ...

...у Югаславіі зноў выступілі ў лісце Саюза пісьменнікаў, Славістычнага таварыства і Акадэміі навук у Славеніі, да радыё і тэлевізіі ў Любляне. У гэтым лісце сцвярджаецца, што перадачы радыё і тэлевізіі павінны трансліравацца і на славенскай мове. Зараз **палова** праграмы радыё і тэлевізіі перадаецца на гэтай мове.

АК

БССР

КАРЭЙСКАЯ

Мінск наведала ўрадавая дэлегацыя Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі. Дэлегацыя ўсклала вянок ля падножжа помніка Перамогі.

ДАГАВОР

Міністр замежных спраў Беларускай ССР А. Гурыновіч падпісаў у Маскве дагавор **«Аб прынцыпах дзейнасці дзяржаў па даследаванні і выкарыстанню касмічнай прасторы, уключаючы Месяц і іншыя нябесныя целы».** Дагавор гэты адобраны XXI сесіяй Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Пры падпісанні дагавору прысутнічаў пастаянны прадстаўнік Савета Міністраў БССР пры Савеце Міністраў Саюза ССР А. Гарачкін. Пасля падпісання дагавору міністр А. Гурыновіч выступіў з заявай.

ОРДЭНЫ

Указамі Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР узнагароджаны ордэнамі Леніна вобласці Беларусі: Мінская, Віцебская і Гомельская.

З'ЕЗД

Адбыўся другі з'езд Саюза кінематаграфістаў Беларусі. У прэзідыум з'езду былі выбраны сакратар ЦК КП Беларусі С. Пілатовіч, намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР І. Клімаў.

С. Пілатовіч выступіў з прывітаннем з'езду.

ЗВОНАК

Пісьменнік Пятрусь Звонак узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

ПЛАТОНАЎ

Памёр выдатны беларускі акцёр Барыс Платонаў, які ўсё сваё жыццё аддаў сцэне Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.

Платонаў вядомы і беластоцкаму гледачу як стваральнік незабыўнай пастаці беларускага партызанскага героя Канстанціна Заслонава ў час гастролей купалаўскага тэатра ў Беластоку восенню 1955 года — у сувязі з Днямі беларускай культуры ў Польшчы.

ГАРЭЛЬЕФ

У Навагрудку таленавіты мясцовы артыст-аматар Мікалай Бондар працуе над гарэльефам **«Адам Міцкевіч на Замкавай гары ў Навагрудку».**

ШУЛЕЦКАЯ

У Мінску пабывала польская пісьменніца Марыя Шулецкая. Вядомая яна чытачам «Нівы» як аўтар апавяданняў аб жыцці беларускіх вёсак на Беласточчыне.

(С.Я.)

ПОЛЬШЧА

БОЛЬШ ШКОЛ І ІНТЭРНАТАЎ

На пабудову школ у гэтым годзе прызначаецца 3042 мільёнаў злотых. З гэтай сумы 1224.000 злотых з'яўляюцца сродкамі Грамадскага фонду пабудовы школ і інтэрнатаў. Дзякуючы гэтым сродкам, пабудуецца ў краіне 386 пачатковых школ, 44 прафесіянальныя, 23 майстэрні і 8 ліцэяў. Каля 80% усіх аб'ектаў будзе аддадзена ў карыстанне яшчэ да пачатку наступнага навучальнага года.

Апрача таго, у гэтым годзе прадбачваецца аддаць у карыстанне моладзі 45 інтэрнатаў (9 900 месц).

МАРОЖАНАЕ

У хуткім тэмпе будуюцца па ўсёй краіне вялікія халадзільнікі для замарожвання мяса, рыбы, гароднiны і ягад. Прадбачваецца, што ў 1970 годзе колькасць марожаных прадуктаў павялічыцца ў тры разы. Невядома аднак, ці яны будуць магчы аказацца ў продажу, бо колькасць халадзільнікаў у гандлі не паспявае за колькасцю іх у прамысловасці.

ПОМНІК У АСВЕНЦІМЕ

16 красавіка на заканчэнне Міжнароднага тыдня салідарнасці з рухам супраціўлення адбудзецца ў Асвенціме ўрачыстасць адкрыцця помніка ахвярам варварства. Помнік з'яўляецца працай польска-італьянскага калектыва скульптараў і архітэктараў. Урачыстасць будзе трансліравацца па Інтэрвізіі і Еўравізіі.

ЧАСОПІСЫ

З Польшчы ў СССР ідзе каля 700 загалоўкаў рознага тыпу часопісаў аднаразовым тыражом у 683 тысячы экзэмпляраў. Найбольшай папулярнасцю цешыцца «Трыбуна люду» (20 тыс. экз.) і «Жыцце Варшавы» (12 тыс экз.).

ПРАЙГРАЎШЫЯ

Газета «Экспрэс Вечорны» ў 37 нумары надрукавала артыкул аб людзях, прайграўшых высокія сумы ў азартных гульнях. Найбольш знамянальным прыкладам з'яўляецца бухгалтар з Варшавы Уладзіслаў С., які прайграў у «Тота-Лётка» 600 тысяч злотых, выйграўшы адначасова 400 злотых. Грошы для азарту Уладзіслаў С. краў у сваёй установе, трактуючы гэта як часовую пазыку. Шукаючы спосабу на «выйгрыш» закупіў ён адначасова на 30 тысяч купонаў «Тота-Лётка». Не выйграў ані граша. Уладзіславам С. заняўся ваяводскі суд у Варшаве.

Іншы прыклад датычыць селяніна, які прыехаў у Варшаву, каб купіць паліто і прайграў 2 тыс. злотых на вуліцы ў папулярнай гульні «ў тры люстэрка».

Аўтар артыкула перасцерагае чытачоў перад такога тыпу «гульнямі».

(п)

ВАЯВОДСТВА

ПАРТЫЯ — ГАСПАДАР

Ацэнка двухгадовай палітычнай, гаспадарчай і грамадскай дзейнасці, апрацаванне заданняў на наступныя два гады і выбары новых партыйных улад — гэта асноўная праграма працы XI-атай Ваяводскай справаздачна-выбарчай партыйнай канферэнцыі, якая адбылася ў Беластоку 17 і 18 лютага г.г.

Цэнтральныя партыйныя ўлады прадставілі: сакратар ЦК ПАРП Віталь Ярасінскі, член Цэнтральнай рэвізійнай камісіі, намеснік кіраўніка Арганізацыйнага аддзела ЦК Тэодар Палімонка і намеснік кіраўніка Аддзела прапаганды ЦК Ежы Мушынскі.

Канферэнцыю адкрыў тав. А. Лашэвіч, які пасля выступіў з уступнай прамовай, у якой ахарактарызаваў найважнейшыя праблемы Беластоцкага ваяводства (справаздачны даклад усе дэлегаты атрымалі яшчэ раней). Тав. А. Лашэвіч адзначыў, што на працягу двух мінулых год партыйныя арганізацыі Беласточчыны асаблівую ўвагу звярталі на сельскую гаспадарку ваяводства, якая з'яўляецца найбольш значнай дзялянкай народнай гаспадаркі нашага раёна краіны. Сельская гаспадарка ваяводства развіваецца ў нас вельмі дынамічна, хаця многія яе паказальнікі — з-за аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын — шмат адстаюць ад сярэдніх паказальнікаў для ўсёй краіны. Асабліва адмоўны ўплыў мае цераспалосіца, якая займае ў нас амаль 200 тысяч гектараў. Таксама штогод наша сельская гаспадарка не выкарыстоўвае поўнасцю капіталаў, прызначаных на яе развіццё. Гэта перш за ўсё з-за слабасці будаўнічых прадпрыемстваў, якія не патрапяць справіцца з нарастаючымі заданнямі, асабліва ў вёсках. Таму хутка трэба актывізаваць дзейнасць партыйных арганізацый у вясковых асяроддзях і ва ўстановах, якія супрацоўнічаюць з вёскамі. Партыйныя ўстановы і паасобныя дзеячы павінны заняцца шырэйшай разбудовай партыйных радоў сярод сялян і рабочых.

Пасля выступлення тав. А. Лашэвіча пачалася гаспадарчая змястоўная дыскусія, у якой удзельнічала больш 30 дэлегатаў — сялян, рабочых і прадстаўнікоў розных слаёў інтэлігенцыі. Пад канец спрэчак выступіў сакратар ЦК ПАРП В. Ярасінскі.

Ваяводская партыйная канферэнцыя ўстанавіла праграму дзейнасці на бліжэйшыя два гады і выбрала 79 членаў ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку і 11 іх намеснікаў, а таксама 15-асабовую ваяводскую рэвізійную камісію і 26-асабовую камісію партыйнага кантролю.

На першым пленарным пасяджэнні ваяводскага камітэта была выбрана 13-асабовая экзекутыва і сакратарыят ВК. Першым сакратаром ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку пленум аднагалосна ўстанавіў тав. А. Лашэвіча, а ў склад сакратарыята ўвайшлі таварышы: А. Младзяноўскі, С. Кудла, С. Рубчэўскі і В. Мікульскі.

NIEDZIELA, 26.II.

8.30 Politechnika TV; 11.10 Dla młodych widzów: Transmisja z zawodów o Złote Narty; 12.10 Dziennik; 12.20 PKF; 12.30 „W starym kinie"; 13.30 „Piórkiem i węglem"; 13.55 „Przemiany"; 14.25 TV Teatr Lalek: H. Januszewska wg baśni J. Ch. Andersena „Krzesiwo"; 15.15 „Mistrzostwa kibiców sportowych" — teleturniej; 16.15 „Zegadło" — rep. film.; 16.30 „Szklana niedziela"; 16.45 „Studio 63" — „Dwa skrzydła" — poezja W. Broniewskiego; 17.30 „Szklana niedziela" (II); 17.40 „Janek" — opera ludowa W. Żeleńskiego; 18.40 „Słownik wyrazów obcych"; 19.00 „Szklana niedziela" (III); 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 Tele-Variete; 20.45 „Ludzie i kaprale" — film fab. wł.; 22.15 Niedziela Sportowa.

PONIEDZIAŁEK, 27.II.

16.55 Dziennik; 17.00 Dla dzieci: „Zaczarowany ołówek" — film; 17.10 „Tajemnice i zwyczaje pocztowego znaczka" odc. III; 17.30 „Bryza"; 17.55 „Spacerkiem po kinach"; 18.25 „Wypadek"; 18.40 Magazyn Postępu Technicznego; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Centralna Spartakiada Saneczkarzy" — rep. film.; 20.10 „Volty nad Wisłą" — rep. film.; 20.30 Teatr TV: A. Miller „Śmierć komiwojażera"; 22.05 „Na półkach księgarskich"; 22.15 „W krainie 1000 kurhanów" — rep. film.; 22.30 Dziennik.

WTOREK, 28.II.

9.20 „Weekendy" — film fab. pol.; 10.55 Dla szkół: (kl. VIII i X) Język polski — A. Fredro „Zemsta"; 11.55 Dla szkół: (kl. V i VI) „Drobna rzecz" („O miejsce wśród ludzi"); 15.25 „Przysposobienie rolnicze" — „Suszenie pasz"; 16.00 Politechnika TV; 17.00 Dziennik; 17.05 „Młodzi wynalazcy"; 17.20 „Jak dawniej mierzono czas" („Klub pod Smokiem"); 17.50 „Teleekran"; 18.00 „Kwadrans zagadek" — teleturniej; 18.15 „Nad Odrą i Bałtykiem"; 18.45 „Śpiewa Joanna Rawik", 19.00 „Epizod z życia artysty" — film; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 TV Kurier Warszawski; 20.15 „Weekendy" — film fab. pol.; 21.50 „Kronika Kulturalna"; 22.10 Dziennik; 22.25 „Program na jutro; 22.30 Politechnika TV.

ŚRODA, 1.III.

9.55 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Węzeł komunikacyjny"; 10.25 „Biała karawana" — film fab. radz.; 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Chemia — „Wapienie"; 16.20 „Zimowe opryskiwanie sadów"; 16.30 PKF; 16.40 „Podróż na księżyc" — film („Stare gagi"); 16.55 Dziennik; 17.00 „Kaczka dziwaczka"; 17.20 Teatr Jednego Aktora — J. Domagalik „Jak się odkochać"; 17.35 „Nie tylko dla pań"; 17.55 Wszechnica TV: „Pragnienie i czystość" („Klub opowieści z myszką"); 18.25 „Sylwetki X Muzy" — Leon Niemczyk; 18.50 „Pod znakiem jakości"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 Mistrzostwa Świata w jeździe figurowej na lodzie. Pary sportowe. (Wiedeń); 22.20 „Światowid"; 22.50 Dziennik.

CZWARTEK, 2.III.

10.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Na folwarku i w zagrodzie chłopskiej"; 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — Bolesław Prus „Kamizelka"; 16.15 TV Kurs Rolniczy: „Nawozy organiczne"; 16.45 „Antyczna kultura" — film bułg.; 16.55 Dziennik; 17.00 Kino Ptyś; 17.20 „...trzy, dwa, jeden, zero — start!" (odc. II); 17.40 „Na zdrowie"; 18.00 „To co najlepsze"; 18.30 „Historia muzyki" — gawędy muzyczne prof. S. Śledzińskiego; 19.00 „Radar" — wojsk. mag. filmowy; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 Mistrzostwa Świata w jeździe figurowej na lodzie. Tańce parami; 21.45 „Wygrywa się tylko raz" — film („Błękitny express"); 22.10 Dziennik.

PIĄTEK, 3.III.

9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Szyjemy pokrowce"; 11.55 Dla szkół: (kl. XI) Propedeutyka filozofii — „Psychologia moralności"· 17.00 Dziennik; 17.05 „Miś z okienka"; 17.20 „Przygody Robinsona Cruzoe" — film franc. (odc. I); 17.50 „Azymut"; 18.15 „Wielokropek"; 18.45 Wszechnica TV: „Jak patrzeć na dzieło sztuki"· 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 TV Kurier Mazowiecki; 20.15 „Wasz dom" — film fab. ang.; 21.00 „10 minut recenzji"; 21.10 Dziennik; 21.30 Mistrzostwa Świata w jeździe figurowej na lodzie. Konkurencje mężczyzn.

SOBOTA, 4.III.

9.30 „Spacer po linie" — film fab. ang.; 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Biologia — „Gady"; 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Ziemia Lubuska"; 16.20 Program tygodnia; 16.40 „Z klockiem w terenie" („Wychowanie fizyczne naszych dzieci"); 16.55 Dziennik; 17.00 „Konkurs 5 milionów"; 17.55 „Spotkania z przyrodą"; 18.20 Tele-Echo; 19.05 „W przestworzach"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.00 „Pegaz"; 20.30 Mistrzostwa Świata w jeździe figurowej na lodzie. Konkurencja kobiet; 22.45 Dziennik; i Wiadomości sportowe; 23.05 „Spacer po linie" — film fab ang.

24 LUTEGO, PIĄTEK

9.00 „Nawała". Film. 14.40 Program. 14.45 Dla dzieci. 15.00 Ideowość — nasz oręż. 15.50 Dziennik. 16.10 Pieśni naszych zwycięstw. 17.30 Sztafeta nowin. 18.30 Ojciec żołnierza. Film. 20.00 Eureka. 20.40 Program sportowy.

25 LUTEGO, SOBOTA

11.45 Program. 11.50 Dla uczniów. 12.20 „Wzywa 425-ty". Premiera sztuki telewizyjnej. 13.50 Pieśni złotej doliny 14.20 Program przedwyborczy. 15.10 Jubileuszowa sztafeta „Panoramy białoruskiej". 15.45 Klub filmowy. 16.45 „Ogoniok". 18.00 Dziennik. 18.30 „Ludzie i bestie". Film. Seria I. 20.10 Ekran sobotni.

26 LUTEGO, NIEDZIELA

7.55 Program. 8.00 „Budzik". 8.30 Gimnastyka. 9.00 Operacja „Syriusz — 2". 9.40 Spotkanie przyjaciół sztuki. 10.20 Dla uczniów. 10.50 Białe i czarne. 11.20 Szkatułka muzyczna. 11.40 Teatr literacki. R. Baradulin. „Nierusz". 11.25 Dziennik. 12.35 Kiosk muzyczny. 13.05 Program satyryczny. 13.35 Trzy etapy wielkiego hokeja. Drugi etap. 14.05 Plac Wolności m. Mińska. 14.45 „Ludzie i bestie". Film. Seria II. 16.30 „Klub wesołych". 18.30 Dziennik. 18.45 Śpiewa J. Kozłowski. 19.40 Kronika filmowa.

А. Баршчэўскі, В. Швед

Дружба і праца

ДЗІЦЯ, ВОЖЫК І ЗМЯЯ
Байка

Выхадным днём у саснячку
Жанчына з дзіцянём гуляла,
Лягла пад сонца, задрамала,
А небяспека напаткала
Яе маленькую дачку.
З узгорка ўніз вядзе сцяжынка, —
Ідзе па ёй мая Дзяўчынка
Ды ловіць матылькі.
А гэтым часам пры сасонцы
Гадзюка грэецца на сонцы, —
Блішчыць на ёй узор лускі.
Дзяўчынка рада: «Цаца! Цаца!»
І хоча ўжо рукой хапіць
А «цаца» пачала звівацца,
Лісліва, ціхенька сіпіць:
— Хачу, дзіця, з табой пасябравацца:
Цябе я ласкава, пяшчотна абаўю,
Пазнаеш ты любоў маю, —
Аж раптам тут ля самых ножак
Зафыркаў злосна Вожык
І кінуўся адважна на Змяю.
Змяя ўзвілася бліскавіцай,
Зубамі хоча ўпіцца,
Мільгае промнямі лускі,
А ён, узброены іглiцай,
Зубоў зміяных не баіцца
І рве гадзюку на кускі.
Дзяўчынка сціснула ад гневу кулачкі.
Крычыць на Вожыка: — Пачвара,
недарэка!
Ты цацку сапсаваў маю!
За гэта я цябе наб'ю.
Ты — бека!
— Дзіця, — адказвае ёй Вожык, —
Хоць бека я, калючы, непрыгожы,
Але ж я знішчыў смерць тваю.
Як падрасцеш, ацэніш ты паслугу
І мне падзякуеш, як другу.

Дзіця дзіцём — і розум у яго такі.
Я не дзяцей тут меў на мэце,
А ёсць яшчэ дарослыя дзядзькі
На свеце,
Што і змяю гатовы прытуліць,
Якая іх умее пахваліць.
Такім мілей лісліўы гад паўзучы,
Чым верны друг, хоць і калючы.

Кандрат Крапіва

1. Якія тыпы людзей прадстаўлены пад постацямі дзіцяці, вожыка і змяі?
2. Што ведаеш аб байцы як літаратурным жанры?
3. Пастарайся знайсці ў творы вобразы і постаці, якія можна залічыць да алегарычных.

ДЗЕД І БАБА
Байка

Ехаў дзедка на кірмаш,
З ім на возе — Баба.
Конік з выгляду — дарма,
Ды цягнуў ён слаба.

Меў не болей двух гадоў,
Як суседзі кажуць.
Баба ж тая — сем пудоў,
Сама меней,важыць.

Пад узгорак або ў гразь —
Конь насілу возьме.
Стала Баба памагаць...
Седзячы на возе.

Што ж, каню другі гадок,
Дык яна — за білы
Ды нагамі ў перадок
Пхне, як мае сілы.

— Кінь, дурная, бо зганю! —
Дзед тут Бабе кажа:
— Ты паможаш так каню,
Як хваробе кашаль.

— Ах ты, ёлапень стары! —
Баба Дзеда лае! —
Стой жа тут, хоць ты згары!
Мне бяда малая.

Потым — гоп яна з калёс,
Села ля дарогі.
А каня як чорт панёс, —
Дзе ўзяліся й ногі!

Ва ўстановах часам ёсць
Вось такія ж «бабы»:
Здзецца, й робяць яны штось,
Але справы — слабы.

Ды такая не ўцячэ!
Скажам ёй нарэшце:
— Мо' без вас было б лягчэй?
Паспрабуйце злезці!

Кандрат Крапіва

1. Якія заганы чалавечых характараў высмейвае аўтар?
2. Вывучы твор напамяць.
3. Прачытайце верш па ролях: дзед, баба, аўтар.

БІЯГРАФІЧНЫ ДАВЕДНІК

Кандрат Крапіва — (сапраўднае прозвішча Кандрат Атраховіч) беларускі драматург. Нарадзіўся ў 1896 годзе. Літаратурную творчасць распачаў з жанра баек, у якіх высмейваў адсталасць вёскі і заганы чалавечай звычаёвасці. Як драматург дэбютаваў у 1924 годзе п'есай «Канец дружбы». Іншыя яго п'есы: «Хто смяецца апошні», «Партызаны», «З народам», «Людзі і д'яблы», «Мілы чалавек», «Пяюць жаваранкі».

ЭТНАГРАФІЯ

Вугал хаты Аляксея Місеюка з Пухлаў, Гайнаўскага павета.
Фота Ул. Юзвюк

Археалагічныя доследы ў БЕЛАРУСІ

Пад такім загалоўкам 3.ІІ.г.г. у памяшканні Варшаўскага аддзела БГКТ выступіў з дакладам кандыдат гістарычных навук, старэйшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР Паболь Леанід Давыдавіч.

Дакладчык парушыў справу насельніцтва Беларусі ад першага паяўлення чалавека да сярэдневякоўя. Найшырэй спыніўся над перыядам ад V века да нашай эры да VI века нашай эры.

Першы след чалавечага жыцця ў Беларусі датуецца на каля 100 тысяч год таму назад. На жаль цяжкія ўмовы раскопак (культурны плаз знаходзіцца 20 метраў ад паверхнасці) не дазваляюць на шырэйшыя доследы.

Больш матэрыялаў атрымалі беларускія археолагі з перыяду мезаліта і неаліта, г. зн. да паяўлення метала. У першым тысячагоддзі да нашай эры на тэрыторыі Беларусі было многа аб'ектаў, якія ўжо вядомы археолагам. На іх аснове археолаг Л. Паболь сцвярджае, што ў першых стагоддзях да нашай эры тэрыторыю Беларусі засялялі жыхары дзвюх розных культур. У басейнах Дняпра і Прыпяці матэрыяльная культура жыхароў была аднолькава з жыхарамі паўночнай Украіны і ўсходняй Польшчы. У басейнах Нёмана і Дзвіны размяшчаліся сядзібы жыхароў так зв. культуры штрыхаванай керамікі.

Дакладчык мяркуе, што жыхары паўднёвай часткі Беларусі былі звязаны з праславянамі, а паўночна-заходняй — з балтыйскімі плямёнамі. Л. Паболь дакладна даследваў паўднёвую частку Беларусі і адкрыў многа ўмацаваных паселішчаў. Найбольш іх знаходзілася на тэрыторыі сённяшняй Гомельскай вобласці, значна менш на тэрыторыі Палесся. Умацаванні служылі людзям як месцы абароны перад атакамі звонку. Паўднёва-ўсходняя частка Беларусі мела сувязі са скіфамі, якія жылі ў паўднёвай часці Украіны, а паўднёва-заходняя з кельтамі і плямёнамі, якія пражывалі на тэрыторыі Польшчы. Аднак скіфскія і кельцкія прадметы становяць невялікую колькасць сярод прадметаў мясцовага паходжання.

У першых стагоддзях нашай эры ў паўднёвай часці Беларусі (заселенай праславянскімі плямёнамі) знойдзена многа рымскіх прадметаў. Галоўнае месца сярод іх займаюць манеты. Цікава заўважыць, што знойдзена тут манету рымскага наследніка правіцелі Фракіі, які называўся Гета. Манеты такой не знойдзена нідзе. Нават лонданскі музей у сваіх каталогах не мае яе. Многа рымскіх і грэчаскіх прадметаў прыйшло на беларускія землі цераз вялікі гандлёвы горад Ольвія — размешчаны ў Надбугскім Лімане.

Абаронныя паселішчы ў першых стагоддзях нашай эры не існуюць. Паяўляюцца яны толькі ў VI стагоддзі, калі пачынаюць фарміравацца феадальныя адносіны. Паселішчы з'яўляюцца месцам пражывання феадальнай вярхушкі. Тыповым прыкладам сядзібы простага насельніцтва з'яўляецца ў гэты час зямлянка. Яна характэрная для славянскага цасельніцтва. Славянскае насельніцтва паступова выціскае балтыйскае насельніцтва з паўночна-заходняй часткі Беларусі. Каланізацыя праходзіла рэкамі, якія тады былі галоўнымі шляхамі.

Дакладчык супрацьставіцца ўсім міграцыйным тэорыям, якія сцвярджаюць, што беларусы прыйшлі на тэрыторыю, якую яны цяпер займаюць, з другіх краін, напр. з Польшчы, як сцвярджае праф. Сядоў.

Л. Паболь сцвярджае, што няма археалагічных ці іншых дакументаў, якія б сведчылі аб гэтым. Наадварот, маем многа археалагічных матэрыялаў, якія сцвярджаюць, што беларусы з'яўляюцца старым насельніцтвам гэтых земель. Свае вывады дакладчык падбудаваў багатым навуковым матэрыялам.

На заканчэнне свайго даклада Л. Паболь расказаў аб метадах археалагічных доследаў. Падаў ён некалькі прыкладаў, якім чынам археолагі даходзяць да сваіх вывадаў.

Пасля даклада завязалася цікавая дыскусія. Аўтар адказаў на шмат розных пытанняў.

Даклад Л. Паболя быў надта цікавы. Унёс ён шырэйшае паняцце аб Беларусі ў найбольш ранні перыяд яе існавання.

Віктар Швед

ДЗЕНЬ І ВЕЧАР НА ВАРШАЎСКАЙ

Дом 11 на Варшаўскай у Беластоку мае (ўжо мае) сваю гісторыю, мае свой спецыфічны рытм жыцця. Нярoўны, нервовы, спантанічны, нявыпрацаваны.

Ці ўвогуле будзе выпрацаваны? Жыццё і дзейнасць, якая тут гуртуецца, так неўкладная ў ніякія рамкі, што па сваёй натуры рамантычна-сучасная, заўсёды ёю будзе кіраваць фантазія, радасць або роспач. Бо дзейнасць, якая гуртуецца ў доме 11 на Варшаўскай у Беластоку, нялёгкая і не ружамі ўслана яе дарога.

Дом 11 на Варшаўскай — сядзіба ГП БГКТ — грамадска-культурнай арганізацыі польскіх беларусаў. Гэты пастаянны порт набыла пару год назад. А дзень у ім? Служба. Тэлефоны. Паперкі. Наведвальнікі. Стук машыны. Подпісы сакратара і пошта ГП. Дзень знармалізаваны. Своеасаблівая рамантыка дому на Варшаўскай пачынаецца ад позніх паслябедзенных гадзін і працягваецца да 10 гадзіны вечара.

Вечар належыць да Гарадскога аддзела БГКТ. Найбольшага і найбольш сварлівага з усіх аддзелаў Таварыства. Адміністрацыя Таварыства наракае на гэты аддзел часта. Але фактам тое, што гэты аддзел рэалізуе і прапагуе дзейнасць Таварыства сярод найбольшай групы людзей і найбольшай колькасці членаў. Гэты аддзел можа, і мае такія планы, рабіць вельмі многа. Яго сварлівасць выплывае з яго творчых пошукаў, з яго пастаяннага голаду рабіць больш і лепш.

Звычайны вечар на Варшаўскай належыць да моладзі. Нетыповай. А мо занадта тыповай. Хто яго ведае? Належыць перад усім да моладзі рабочай, якая не ходзіць да іншых клубаў Беластока, такіх, як МПіК ці «Клуб Сямі». У тых клубах пануюць пэўныя звычаі, як, напр., абавязак распранацца. Як пакуль, на Варшаўскай такога абавязку, такой прывычкі няма. Моладзі, якая сюды заходзіць, як бы гэта падабаецца. Яны не любяць зняць перад уваходам шапку, выцерці ногі, патушыць папяросу, распрануцца і культурна пасядзець, выпіць каву, якая ўжо ёсць, пачытаць газеты, якія ёсць. У святліцы (напіс на дзвярах) адчуваецца тымчасавасць, вее холадам, ніхто тут не адчувае сябе, як у сябе. Няма лёгкіх або павабных размоў. Калі размовы — то непрыстойна галосныя; паспрачаліся шахматысты, або што яшчэ. Безупынна і найгаласней крычыць вечны тэлевізар.

Інтэлігенцыі мала (вельмі мала!) прыходзіць на Варшаўскую. Гутаркі аб арганізацыі «клуба беларускай інтэлігенцыі» з'яўляліся ўжо вельмі даўно. Не выходзіла. Час ад часу і зараз у натоўпе моў і слоў выйдзе гэтая ж справа, прыцягнуць інтэлігенцыю, абаперціся на інтэлігенцыю. Але пакуль нічога з гэтага няма. Высока цэніцца паасобныя людзі, як для прыкладу мгр інж. Яроцкі, але іх замала. Інжынераў, лекараў, філолагаў, людзей з сярэдняй адукацыяй — больш, больш! Да іх належыць стварэнне вячэрняй атмасферы на Варшаўскай 11. Да іх належыць выхаванне рабочай моладзі — беларускіх хлопцаў і дзяўчат, якія прыйшлі з вёскі ў вялікі горад і не вельмі ведаюць, кім быць. Да інтэлігенцыі належыць тон у дзейнасці Гарадскога аддзела і Беларускага Таварыства. Прадаўжаецца ў тымчасовасці звычайнага вечара на Варшаўскай чаканне на зрух, зрыў, узлёт, на прыліў новых сіл і новых людзей.

Вера Леўчук

УВАГА, НАСТАЎНІКІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ!

РАДЫЁКЛУБ «ЖЫВОЕ СЛОВА»

Гэты клуб вядзе Мінскае радыё.

Задача клуба — дапамагчы навучаць дзяцей шанаваць роднае слова.

Пасяджэнні клуба «Жывое слова» пад старшынствам пісьменніка Уладзіміра Юрэвіча адбываюцца кожную трэцюю пятніцу месяца ў 14 гадзін 40 мінут (час польскі). У дапамогу школьнай праграме па беларускай літаратуры рэдакцыя распрацавала план, узгоднены з метадычным кабінетам Міністэрства асветы БССР.

Вяшчанне будзе весціся па двух напрамках:

1. «У вашу школьную фанатэку». Сюды трапяць буйныя радыёспектаклі, радыёкампазіцыі па творах класікаў і сучасных беларускіх пісьменнікаў.

2. «Радыёхрэстаматыя» будзе ўключаць у сябе аглядныя перадачы па творах таго ці іншага пісьменніка, выступленні настаўнікаў і пісьменнікаў па пытаннях літаратуры і творы малых форм у выкананні майстроў мастацкага слова.

Тэматыка цыкла «У вашу школьную фанатэку»:

25.II.67 г. М. Танк «Янук Сяліба». Р/к па паэме (8 кл.).

11.III.67 г. Э. Самуйлёнак. «Паляўнічае шчасце» (6 кл.).

25.III.67 г. I. Мележ. «Людзі на балоце», I частка (10 кл.).

8.IV.67 г. I. Мележ. «Навальніца над полем», I частка.

(Р/п па апавяданню «Людзі на балоце», II частка).

22.IV.67 г. Я. Брыль. «У Забалоцці днее».

6.V.67 г. Я Маўр. «Сын вады». Р/п. (7 кл.).

20.V.67 г. А. Адамовіч. «Вайна пад стрэхамі». (9—10 кл.).

Тэматыка цыкла «Радыёхрэстаматыя».

1.III.67 г. М. Багдановіч. Вершы.

15.III.67 г. К. Чорны. «Насцечка і Серж». Р/п (6 кл.).

22.III.67 г. I. Шамякін. Урывак з рамана «Крыніцы».

29.III.67 г. Я. Брыль. «Надпіс на зрубе».

5.IV.67 г. «Краіна мая дарагая». Р/к па вершах савецкіх беларускіх паэтаў.

12.IV.67 г. М. Паслядовіч. «Залатая каса».

19.IV.67 г. П. Трус. «10-ы падмурак». Урывак з паэмы.

26.IV.67 г. Я. Колас. «У палескай глушы» (раздзелы з аповесці ў выкананні майстроў мастацкага слова). Уступнае слова С. Александровіча (9 кл.).

10.V.67 г. А. Куляшоў. «Прыгоды цымбалаў». Інсцэніраваная паэма.

17.V.67 г. П. Броўка. «Голас сэрца». Р/к па вершах і выступленне настаўніка (10 кл.).

24.V.67 г. «Як рыхтавацца да экзамена па роднай літаратуры». Гутарка настаўніка.

Усе гэтыя перадачы мы прапануем запісаць на школьныя магнетафоны.

ШТО ЗАСТУПІЦЬ ПЕДЛІЦЭЙ?

Свядома буду абапірацца на педліцэй у Бельску, хаця справа ліквідацыі педагагічных ліцэяў з'яўляецца ўсеагульнай у краіне. Абмяжоўваюся да Бельскага ліцэя прынамсі з дзвюх прычын: 1) той менавіта, што знаходзіцца ён у беларускім асяроддзі і 2) што рыхтуе ён кваліфікаваных настаўнікаў для беларускіх школ.

На пытанне, пастаўленае мною ў загалоўку, адказвалі: сакратар ПК ПАРП Ю. Пяхоўскі, інспектары Аддзелаў асветы ў Бельску **М. Татарчук** і ў Гайнаўцы **мгр. М. Сабешук.** Штопраўда, канкрэтных адказаў не было. Усё ж пастараюся перадаць іх так, як гаварылі мае субяседнікі.

Ю. Пяхоўскі: — Наш ліцэй выпускае най гэткага тыпу школай з'яўляецца... педліцэі. У размовах, якія я правёў на тэму ліквідацыі педліцэяў, многія мае субяседнікі ў Гайнаўцы, Сямяцічах і Бельску згаджаліся, мала, самі сцвярджалі, што **педагагічны ліцэй у Бельску з'яўляецца не толькі школай культурна-асветнай кадры, але і сам з'яўляецца культурным цэнтрам.** Але ў той жа час пачыналі гаварыць, што зараз на вёсцы ёсць не толькі настаўнік, але лекар, аграном, бібліятэкарша, «кавярка» і т.п., і што яны заступяць настаўніка. Фармальна так. Нават многія з ненастаўніцкай інтэлігенцыі на вёсцы займаюцца культурна-асветным жыццём. Аднак справа ў тым, што **ў нашым сацыялістычным грамадстве шырокія** настаўнікаў добра падрыхтаваных і не толькі ў сэнсе прафесіянальным, але і грамадскім. Выпускнікі педліцэя ангажыруюцца да працы агульнаграмадскай, а асабліва культурнай. Многія з іх — гэта радныя, сакратары партыйных арганізацый і камітэтаў. Не ўяўляю сабе працы вясковых драмгурткоў, у тым і беларускіх, без настаўнікаў. **Іменна яны найлепш гэта могуць зрабіць і робяць.** Некалькі слоў аб вясковым спорце. Хачу сказаць, што ліцэй наш выпускае вельмі добрых спартсменаў і арганізатараў вясковага спорту. Не ўспамінаю хіба аб найбольш істотнай справе, што рыхтуе ён кадру настаўнікаў не толькі беларускай мовы, але і для беларускіх вёсак...

М. Татарчук: — Школьная рэформа і будучыня наогул патрабуюць настаўнікаў спецыялістаў, і таму неабходна рыхтаваць настаўнікаў на вышэйшым узроўні. Паводле нашых падлікаў у будучыні СН поўнасцю абяспечаць нас кадрай спецыялістаў для пачатковага школьніцтва. Калі разыходзіцца аб падрыхтоўку настаўнікаў да прафесіі, адназначна сцвярджаю, што **зараз лепшымі з'яўляюцца абсальвенты педліцэя,** а тым больш, калі такі настаўнік сканчыць завочна СН. Адным словам, абсальвент педліцэя — гэта настаўнік — спецыяліст усебаковы.

М. Сабешук: — Абсальвенты Бельскага педліцэя, ды і не толькі, гэта ахвярная кадра настаўнікаў. **Культурнаасветная дзейнасць на вёсцы амаль выключна абапіраецца на настаўніках.** Чаму з Бельскага ліцэя ў асноўным? Зразумела, гэта людзі, якія ведаюць беларускае асяроддзе і адразу з ім зжываюцца. Справа больш агульная, гэта тое, што кожны абсальвент педліцэя павінен умець іграць, спяваць, дэкламаваць, весці заняткі па спорту. У СН вучаць толькі фізікі або гісторыі без абавязку ведання спеву.

Многія настаўнікі, абсальвенты педліцэя, адыйшлі да працы ў культурных установах з той прычыны, што зараз няма школ, якія рыхтавалі б прафесіяналаў «да культуры». Аж хочацца сказаць, што ў беластоцкіх умовах адзі**кругі народа павінны атрымаць доступ да культуры.** У гэтым асноўную ролю адыгрывае мастацтва, таму што яно з'яўляецца адной з галін культурнага жыцця чалавека. Каб гэта здзейсніць, школа павінна даць задаткі на ўроках, а гэта вяжацца з падрыхтоўкай настаўнікаў. Урэшце не ўсюды ёсць аграном, лекар, бібліятэкар, **а настаўнік даходзіць усюды і мае шырокія сувязі. Зліквідаванне педліцэя, які рыхтуючы настаўнікаў для беларускіх вёсак, працягваў у мастацтве** (спевы, танцы, рэцытацыі) **беларускія, падляшскія традыцыі, напэўна добра не адгукнецца на культурным жыцці.**

Аляксей Карпюк

НАША ВЁСКА

НОВАЕ І СТАРОЕ Ў ДУБНЕ

Паехаў я ў Дубна, што каля Боцькаў у Бельскім павеце, ды зайшоў да солтыса вёскі. Солтыс адкрыў дзверы да суседняга пакоя і сказаў:

— Заходзьце да маладых нашых жанчын, можа з імі пагаворыце.

Маладыя солтысавыя жанчыны сядзелі за традыцыйнымі вясковымі кроснамі і працавалі заўзята. Ткалі дываны.

— О, які прыгожы дыван, — сказаў я.

— Ёсць яшчэ прыгажэйшыя, — сказала солтысавая нявестка, ды адкрыла шафу, каб пахваліцца сатканымі ў гэтым годзе дыванамі.

Дываны сапраўды былі неспадзявана прыгожыя. Памыліліся б мы, аднак, калі б ткацтва ў солтысавай хаце патракталі, як простае працягванне вясковай традыцыі. Перад усім сама прыгажосць дубнаўскіх дываноў мае вельмі мала супольнага з традыцыйнай народнай прыгажосцю. Невядома адкуль прыйшлі сюды ўзоры такога ткацтва, лёгка аднак здагадацца, што не вёска іх стварыла. Узоры сваімі формамі і ігрой колераў нагадваюць формы сучаснага мастацтва, а само іх выкананне патрабуе іншай тэхнікі працы, чымсьці выкананне традыцыйных народных дываноў.

Таму нямногія з дубнаўскіх жанчын навучыліся новага рамяства. Тыя ж, што навучыліся, трактуюць яго таксама цалкам па-сучаснаму: як крыніцу дадатковага заробку. Дубнаўскія жанчыны ткуць свае прыгожыя дываны для іншых: для суседак са сваёй вёскі і для жанчын з аколіцы. За адно выкананне бяруць па 400 злотых, за дыван са свайго валакна — па 1000 злотых. Таму ткацць дываны ў Дубне проста аплочваецца.

Аплочваюцца дубнаўскім гаспадарам і іншыя рэчы. Напрыклад, механізацыя палявых работ пры дапамозе сельскагаспадарчага гуртка. Гуртох гэты мае ў Дубне 4 трактары і мноства іншых сельскагаспадарчых машын. Сяляне ў Дубне ўмеюць гаспадарыць і жывуць наогул багата.

Цікавым тут толькі вось адно: след за разумным гаспадараннем не ідзе такое ж разумнае арганізаванне культурнага жыцця. Фармальна існуюць тут маладзёжныя арганізацыі, існуе БГКТ, у сапраўднасці аднак ніхто з жыхараў вёскі не адчуў на практыцы іх існавання. Няма мастацкай самадзейнасці, ні якой-небудзь іншай культурнай працы.

Што ж тады робіць дубнаўская моладзь зімнімі вечарамі або ў нядзелю?

— П'юць, — адказвалі мне старэйшыя мужчыны. А старэйшыя дубнаўскія жанчыны дадавалі прастадушна:

— Вы б, во, напісалі, каб жонд перастаў гарэлку прадаваць, а то з гэтым п'янствам проста гібель.

Калі я прыехаў у Дубна, вёска жыла пад знакам сваркі з боцькаўскай ГС і бельскім ПЗГС. Рэч ідзе аб краме. Да нядаўна ў Дубне была крама, у якой сяляне маглі купіць, як кажуць, соль і мыла.

Зараз у сядзібе Грамадскай рады нарадовай у Нурцы пабудавана новы будынак і наладжана дасканала сарганізаваную краму. Дубноўскую краму зліквідавана.

— Крама ў Нурцы не мела б даходу, — тлумачаць улады ГС-у і ПЗГС-у. Улады пастанавілі гэтым коштам «узбагаціць» Дубна ў культуру. Прывезлі ў памяшканне, дзе была крама, абсталяванне і наладзілі т.зв. «Клуб гаспадара». Сяляне Дубна разззлаваліся і напісалі заяву ўзброеную ў доўгі рад подпісаў. У заяве пісалі катэгарычна: «Нам патрэбная крама. Калі ж разыходзіцца аб клуб гаспадара, мы на такое нешта не згодзімся ў ніякім выпадку».

Крама сапраўды рэч добрая і патрэбная. Хаця з Дубна ў Нурэц усяго кіламетр, можа паўтара, усё ж такі лепш мець краму з патрэбнымі на штодзень прадуктамі ў сваёй вёсцы.

— Але ж і клуб рэч патрэбная, — тлумачыў я.

Сяляне ўсміхаліся ды гаварылі:

— Навошта. Думаеце там будзе нешта талковае? Толькі піць пачнуць яшчэ больш.

Моладзь не стала ў абароне клуба. Ніхто не сказаў, што клуб патрэбны. I таму не ведаю, ці мае разумоўц не мае рацыі.

Ул. Паўлючук

ЛЮДЗІ І ЧАС

ДЗЯДЗЬКА САВІЦКІ РАСКАЗВАЕ

Дзядзька Ігнась Савіцкі з Трасцянкі расказвае па-мастацку: плаўна, свабодна, у меру жэстыкулюе, мімікай і інтанацыяй голасу аддае свае багатыя перажыванні. Дзядзька Савіцкі мае ўжо 80 гадоў і перажыў ён немала, і бачыў нямала чаго на свеце. Вучыўся ў настаўніцкай школе ў Стаўку, а калі шко-

лу зліквідавалі, адправіўся аж у Кіеў шукаць ведаў. Потым была I сусветная вайна, рэвалюцыя, грамадзянская вайна. Дзядзька Савіцкі сказаў мне:

— Пасля розных прыгод і перажыванняў знайшоўся я як ваенны бежанец у Данскай вобласці на Украіне. Пачалася грамадзянская вайна. А на Дану ведаеце што за народ? Казакі. Народ гэта наогул тады мала адукаваны, не вучыліся яны ні чытаць, ні пісаць, а толькі ад дзяцінства на кані ездзіць і ваяваць.

Ды вось пачалася, як я сказаў, грамадзянская вайна на Дану. Пачаліся сходы, мітынгі, маладыя, што павярталіся з фронту, не хочуць больш ваяваць, а дурное старычо пачало ствараць нейкую «дабраводьчэскую армію». «Дон, — кажуць, — надо защищать от большевіков». Ды нас, бежанцаў, хочуць уключыць у гэтую армію.

«Божа мой, — думаю я, — навошта мне ваш Дон, навошта мне ваша вайна? Мне б хутчэй дамоў вярнуцца, на радзіму».

Атаман мне дапамог. Добры быў чалавек. А атаман у казакаў — гэта тое, што ў нас солтыс. «Удякайце, — кажа атаман, — пакуль вас у армію не ўключылі».

Праўдзівыя цяжкасці ПОМ

Сітуацыя ў ПОМ-ах ніколі не была добрай і нішто не паказвае на тое, што яна палепшыцца. Смутная гэта праўда і смутна пісаць аб ёй. Адной з галоўных прычын такой «чорнай» сітуацыі з'яўляецца пастаянны недахоп запасовых частак, можна сказаць, натарычны недахоп запасовых часцей.

Нядаўна давялося мне гаварыць з Уладзімірам Савіцкім, дырэктарам Беластоцкаўскага ПОМ, што знаходзіцца за астатнімі хатамі ваяводскай сталіцы, за астатнімі хатамі Беластока, у кірунку вёскі Кур'яны. Можна было спадзявацца, што гэты ПОМ, размешчаны пад Беластокам, мае найлепшыя ўмовы працы. О ля! Куды там, у гэтым ПОМ-е не хапае каля сарака «гатункаў» розных запасовых часцей! (перад усім, для ўрсусападобных Ц-325 і Ц-328). Аб праўдзенні талковага рамонту трактара няма чаго і марыць.

Аказваецца, падобны голад на запасовыя часці перажываюць усе ПОМ-ы ў цэлай Польшчы. І хоць ты сабак вешай на іх, нічагуткі гэта не паможа. Бяда агульнапольская, надзеі слабыя.

— Невясёлыя справы, — сказаў я дырэктару Савіцкаму.

Ён адказаў мне:

— Называць невясёлымі, — гэта яшчэ весела сказана!

Я паглядзеў на сумнага дырэктара, а дырэктар паглядзеў на мяне. Мы безнадзейна замаўчалі; фактычна, на гэтым маўчанні і кончылася наша размова.

Дзесьці высока, у міністэрстве, абяцаюць гэтыя запасовыя часці. Пэўна прышлюць іх пад весну і то не ўсе патрэбныя, але толькі частку, малую долю патрэбных часцей. У вёсках як бы ведалі людкове аб гэтых несалідных звычках міністэрства, не спяшаюць з давозам трактараў на рамонт у ПОМ. У сучасны момант давезена ў Беластоцкаўскі ПОМ усяго чатыры трактары для правядзення бягучага рамонту іх. Смешная гэта лічба і, вядома, смешныя зімовыя заробкі ПОМ-у. Але пад весну паявіцца, звалачэцца сюды процьму трактараў, хоць ты рамантуй іх дзень і ноч. Пры такой звалцы цяжка аб салідны рамонт. І так, з году ў год, марнуецца дні прападае наша тэхніка штораз горш!

Апрача бягучых рамонтаў трактараў ПОМ спадзяваецца аж трыццаці чатырох трактараў, якім патрэбен капітальны рамонт.

Званяць у ПОМ з вясковых сельскагаспадарчых гурткоў, даведваюцца, што няма запасовых часцей і не спяшаюць з давозам трактараў на рамонт. Нядобра робяць. Бо, хаця шматлікіх запасовых часцей няма, але некаторыя працы пры рамонце можна было б ужо рабіць. Такім чынам, была б меншая звалка на прадвесні, калі час збірацца да ворыва і сяўбы.

Ёсць яшчэ адна прычына такой непаспешлівасці з давозам трактараў на рамонт, а менавіта тая прычына, што многія сельскагаспадарчыя гурткі, маючы трактара, займаюцца зімовымі заробкамі — транспартам лесу і т.п. Робіцца ўсё, каб здабыць даход, забываючы аб тым, што першая роля сельскагаспадарчых гурткоў не ў грашовых даходах, як у ГС-ах, але ў механізацыі сельскай гаспадаркі, у шырэнні прагрэсу на вёсцы. Трактары, знядужаліся зімовою бездарожжацю у пагоні за амаль гандлёвымі заробкамі гуртка, адсылаюцца да рамонту напярэдадні веснавых работ у полі. Рэзультат такі, што варочаюцца яны з ПОМ часта тады, калі ўжо ўсё пароблена ў полі — і лішнія яны аж да лета і восені.

Як бачым, лёгка валіць віну на ПОМ-ы, але не так ужо вінаваты яны. Ёсць на гэта яшчэ адзін дадатковы прыклад. Некаторыя гурткі хочуць пазычыць у ПОМ-е трактар на час рамонту свайго трактара — і гэта можна. Такія трактары ПОМ мае і пазычае. Ды, каб зарэгістраваць такі трактар, трэба павалачыцца не раз у павятовы аддзел камунікацыі, там бюракратыя чыстай вады. Даўно таму назад ваяводскія ўлады далі наказ павятовым аддзелам камунікацыі, каб яны дазволілі праводзіць рэгістрацыю трактараў гурткам непасрэдна ў ПОМ-ах, на месцы. Аднак жа, па сённяшні дзень, гэтыя аддзелы камунікацыі не паклапаціся апрацаваць спецыяльнай інструкцыі ПОМ-ам, на падставе якіх было бы магчымым аформіць рэгістрацыю, так сказаць, на ПОМ-аўскім панадворку. Без валакіты па павятовых бюрах.

Можа хтосьці сказаць, што я бараню ПОМ-ы, якія дзейнічаюць на нервы ўсім нашым гаспадарам. Так, прызнаюся, што бараню ПОМ-ы хаця і іх віна тут немалая. Але бараню іх, перад усім, па той рацыі, што найважнейшыя справы **якраз незалежныя ад ПОМ-аў**, ад іх волі — як запасовыя часці, як давоз трактараў на рамонт, як рэгістрацыя... Даволі ўжо рабіць з ПОМ-аў ахвярных казлоў, якія да таго звыкліся з паланянкай адусоль, што нават перасталі нервавацца. Валіць усе беды на ПОМ, гэта тое самае, што заганяць сябе ў сляпую вулічку і не бачыць праўдзівага выйсця — і праўдзівых цяжкасцей ПОМ.

Кастусь Янкоўскі

ПРАБЛЕМЫ НАШЫХ ВЁСАК

Уся Сакольшчына не з'яўляецца багатым раёнам Беласточчыны, а паўднёвая яе частка — гэта зусім бедны раён. Сенажаці тут дзікія, падмоклыя. Зямля ўся амаль V і VI класаў, на якой найлепш родзіць верас і ядловец.

У такім пакрыўджаным Богам раёне спакон вякоў знайшлі ціхі прытулак такія вёскі як: Саннікі, Крушыняны, Ласіняны, Рудакі, Цюмічы, Клебаноўцы, Белагорцы і другія. Найбліжэйшымі тут гарадамі з'яўляюцца: павятовая Сакολка 30—40 км, і ваяводскі Беласток — 40—50 км. Усё, што дагэтуль удалося селяніну выціснуць з гэтай зямліцы, гэта ёсць яго даход, з якога трэба пражыць, адзецца, абуцца і аплаціць фінансавыя належнасці дзяржаве.

Сяляне хапаюцца тут усяго, з чаго можна «выціснуць» грош. Кантрактуюць многа грэчкі, паступова павялічваюць жывёлагадоўлю, гадуюць многа курэй. Продаж малака і яек складае вялікі даход тутэйшага селяніна. Для жывёлагадоўлі тут спрыяльныя ўмовы. Хаця сенажаці і пашы тут далёка не найлепшыя, аднак іх многа, таму што многія сяляне з гэтых вёсак выехалі ў гарады да працы ў прамысловасці. Далёка яшчэ тут лічыць, колькі штук быдла прыпадае на 100 гектараў, бо канкрэтна ў Крушынянах на 2500 гектараў прыпадае каля 180 кароў і каля 600 нізкай пароды авец. Апошнім часам над далейшым павелічэннем пагалоўя быдла завісла пагроза. Пагроза гэта аб'яўляецца ў недахопе... «расплоднікаў». Так! Так! Брак расплоднікаў (быкоў). ствараў тое, што ў вёсцы Крушыняны 30% кароў у 1967 годзе будзе ялавіцамі. Гучыць гэта неяк дзіўна. Як жа, быкі дае вялікі даход гаспадару (60—100 злотых ад злучкі). Чаму ж сяляне не трымаюць быкоў? Каб зразумець чаму, трэба разгледзець гэтае пытанне. Сваёй гадоўлі бык рэдка калі кваліфікуецца да гадоўлі адпаведнай камісіяй. Аддзелы сельскагаспадаркі прыдзяляюць пародзістых быкоў ва ўзросце 2—3 год. Хочучы ўзяць такога быка, селянін павінен забавязацца эксплуатаваць яго не менш як 3 гады. Чым з'яўляецца 5—6 гадовы бык, разумее толькі той селянін, які ўжо гадаваў быка. Такі бык не толькі праяўляе сваю звярынасць і дзікаецца на гаспадара. Ён цэлы час пагражае селяніну смерцю або калецтвам. Прыкладам няхай паслужаць факты: у 1966 годзе ў вёсцы Каматоўцы бык задушыў на смерць гаспадара. У вёсцы Гурка моцна патурбаваў гаспадара. Такі самы лёс амаль што не сустрэў уласніка быка ў вёсцы Азяраны Вялікія. Вось чаму сяляне не хочуць трымаць быкоў. Ніхто не хоча гуляць у тарэадора. Хтосьці можа сказаць: чаму ж даўней сяляне трымалі быкоў і яны іх не душылі? Даўней сяляне больш не трымалі быка, як 2—4 гады. Ды яшчэ свайго гадоўлі бык ведаў свайго гаспадара, бо ад маленькага цяляці быў ён ім ласканы. А калі ён пачынаў рабіцца небяспечным, селянін яго прадаваў на мяса.

Зараз, калі многа пішацца і гаворыцца пра штучнае апладненне, на Сакольшчыне, паводле апініі фахоўцаў, яно яшчэ не хутка ўвядзецца. Хай сучасная сітуацыя яшчэ не надта моцна адбіваецца на павелічэнні пагалоўя быдла, аднак і не спрыяе гэтаму павелічэнню.

К.П.
Крушыняны

СЕЛЬГАСГУРТКІ І АДУКАЦЫЯ

У Сямяціцкім павеце існуе 192 сельскагаспадарчыя гурткі, якія аб'ядноўваюць 4510 членаў. Валодаюць яны 303 трактарамі. Паспяхова працуе 63 калектывы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і 11 школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі.

У першай форме сельскагаспадарчай адукацыі навучаецца 730 асоб, а ў другой — 431.

Запланавана, што ў гадах 1967 і 1968 сельскагаспадарчыя гурткі купяць наступных 100 трактараў. (мх)

Будзе завочнае аддзяленне БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ?

Прадстаўнікі Камісіі асветы ГП БГКТ нядаўна наведалі кіраўніка кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце **прафесар доктар А. Абрэмбскую-Яблонскую** і правялі размову на тэму арганізацыі **завочнага аддзялення беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце.** Зрэшты, справа арганізацыі гэткага аддзялення зусім не новая. Падымалася яна ў Галоўным праўленні кожны год і пры кожнай аказіі. Не можна было здзейсніць гэтага перад усім таму, што кафедра не дыспанавала адпаведнай колькасцю і з адпаведнымі навуковымі ступенямі кадраў супрацоўнікаў. Зараз сітуацыя змянілася. Ёсць тут двух ад'юнктаў і двух дактарантаў. Штопраўда прафесар Яблонская ў размове з прадстаўнікамі ГП таксама гаварыла аб кадравых цяжкасцях, а гэта таму, што дактаранты часта мусяць выязджаць за граніцу (БССР) на тое, каб знаёміцца з літаратурай, якой у нас няма, а іх трэба заступаць на занятках. Акрамя гэтых цяжкасцей праф. Яблонская і яе супрацоўнікі выказаліся прыхільна адносна арганізацыі завочнага аддзялення.

Безумоўна, гэта не абазначае, што ўжо такое аддзяленне арганізуецца. Каб прыступіць да арганізацыі, неабходна правесці велізарную арганізацыйную работу, пачынаючы ад фармальнасцей у Міністэрстве асветы і вышэйшай адукацыі, апрацоўкі праграмы навучання, «скрыпта»ў і таму падобнае. Паводле слоў праф. Яблонскай, калі б усе справы ўкладаліся паспяхова, адкрыццё завочнага аддзялення магло б быць актуальным ужо ў 1968 годзе. Служыла б яно перад усім настаўнікам, якія навучаюць беларускай мовы. Ёсць магчымасць стварэння такой праграмы, дзе студэнт-завочнік апрача беларускай мовы атрымоўваў бы спецыялізацыю і па рускай мове. У сувязі з тым, што асноўная колькасць кандыдатаў была б з Беласточчыны, кафедра дасць згоду на арганізаванне т.зв. кансультацыйнага пункта ў Беластоку, дзе вяліся б заняткі, а мо нават прыймалася б некаторыя экзамены. Але нават афіцыйная згода міністра на адкрыццё завочнага аддзялення патрабавала б многа заангажавання з боку і Куратарыі, і Акруговага праўлення ЗНП, і безумоўна Таварыства! Найважнейшай справай аднак былі б кандыдаты.

Трэба паінфармаваць, што куратар Э. **Крынскі** з задавальненнем паставіў ініцыятыву і заявіў, што Куратарыя прыдзе з выдатнай дапамогай пры арганізацыі кансультацыйнага пункта беларускай філалогіі ў Беластоку. Мы і жыхары горада з радасцю павітаем у Беластоку дзялянку аднаго з найбольш слаўных універсітэтаў у Польшчы.

Кара

(Працяг са стар. 1)

ПРА СЛАВУ І НЯСЛАВУ

школьнай. Ці па гэтай прычыне маеце вы нейкія ільготы?

— Не, ніякіх. Мы існуем на такіх жа самых правах, як усе іншыя дзяржаўныя сельскія гаспадаркі. Нас абавязвае строгі гаспадарчы разлік перад дзяржавай. За гаспадаркі 1964—65 год дабіліся мы 268 тысяч злотых чыстага прыбытку.

— **А хто ў вас працуе на зямлі?**

Маем 19 пастаянных рабочых, крыху дапамагае нам школьная моладзь. Дабіліся мы высокага ўзроўню механізацыі ўсіх работ. Трымаем толькі 7 коней.

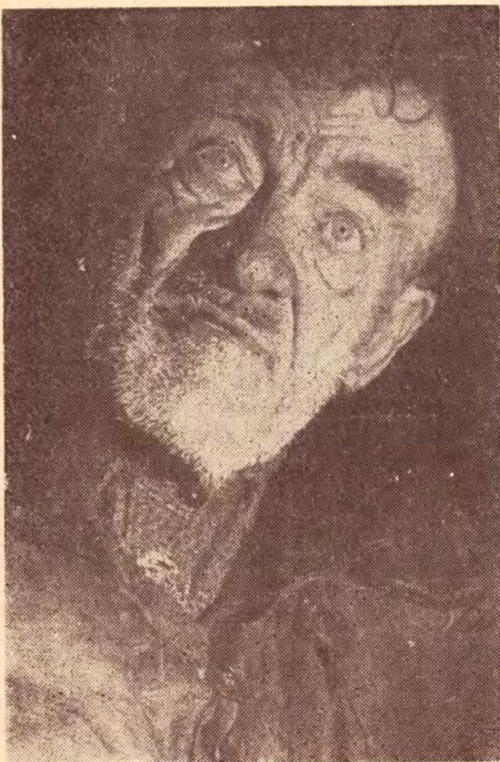
— **Дык як жа тады з гэтай славай, якая ідзе ў народзе пра дзяржаўныя сельскія гаспадаркі?**

— Гэта вы ўжо самі асудзіце, — хітравата ўсміхаецца кіраўнік. — Я магу вам толькі сказаць, што навакольныя сяляне не хочуць нам не даюць. А то парасята ці цялята ім прадай, а то жыта ці пшаніцу абмяняй, а то расплумач, як сілас абсталяваць, а то яшчэ што...

— **І гэта вам дакучае?**

— Адкуль жа, гэта нас толькі цешыць.

В. Рудчык

Пачалі мы, некалькі чалавек бежанцаў, уцякаць з-над Дону. Толькі ж выйшлі за вёску, як крычыць нехта: «Стой! Страляць буду!» Затрымаліся мае сябры. А я гляджу: сады пачынаюцца непадалёку (якія там сады — заросль рознаю садамі завуць на Украіне). Скочыў я тады ў гэтую заросль, а за мною: — «Стой!» — на ўсё горла, ды раздаліся стрэлы.

За садамі плыла рэчка, а над рэчкаю млын вадзяны. Кінуўся плысці праз рэчку — вада знясла мяне на грэблю, ды з грэблі проста ў бухту. Бухта была так глыбокая, што ўпаўшы з некалькіметровай вышыні да дна не дайшоў. А мозг працуе шпарка: выплысці, каб з берагу стрэлілі ў галаву, ці адкрыць рот і ўтапіцца? Выплыў аднак. Ніхто не стрэліў. Нікога не было на беразе. Плываць умеў добра, вызваліўся ў вадзе ад шыняля, ды падплыў і схаваўся ў нейкія вадзяныя зараслі, дзе прасядзеў восем гадзін, пакуль усё не супакоілася.

А на дварэ было яшчэ холадна — красавік. Ад холаду так дрыжэў, што вакол вада плюскацела. І скажыце, маланды чалавек, нічога мне не сталася; жыву яшчэ сёння. Ці гэта не дзіўна?

Тэкст і фота Ул. Паўлючук

МУЗЕЙ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНАЙ ДРУЖБЫ

Знаходзіцца ён у раённым горадзе Навазыбкаў на Браншчыне. Быў заснаваны зусім стыхійна. У Навазыбкаве памяшчаецца спецыяльны дзіцячы дом імя Зоі Космадзем'янскай. І вось двух выхаванкаў гэтага дома, Е. Тормаз і С. Кугельман, у 1962 годзе пачалі збіраць розныя дакументы і матэрыялы ілюструючыя барацьбу і супраціўленне народаў Еўропы нямецкаму фашызму ў гадах Вялікай Айчыннай вайны. Яны наладзілі багатую перапіску з рознымі савецкімі і замежнымі арганізацыямі, навуковымі ўстановамі і прыватнымі асобамі. За мінулыя гады ў скромнай святліцы спецдзетдома сабралося шмат цэнных дакументаў і экспанатаў.

У час маёй нядаўняй пабыўкі ў Савецкім Саюзе тав. С. Кугельман запрасіў мяне ў гэты музей. Мог я тады пераканацца, што выхаванцы спецыяльнага дзіцячага дома імя Зоі Космадзем'янскай сапраўды шмат чаго накапілі ў сваім музеі. Асабліва цэнныя дакументы атрымалі яны ад Антыфашысцкага камітэта ГДР, ад Інстытута яўрэйскай гісторыі ў Варшаве і ад Цэнтральнага Камітэта СЭПГ.

Мясцовыя ўлады высока ацанілі каштоўную ініцыятыву космадзем'янцаў. Навазыбкаўскі гарвыканком у апошніх днях мінулага года прыняў рашэнне аб арганізацыі ў горадзе Навазыбкаве **Дзяржаўнага музея інтэрнацыянальнай дружбы імя Эрнеста Тэльмана.** Музею выдзелена аддзельнае памяшканне і ўстаноўлена адміністрацыю. Дырэктарам музея стаў адзін з яго заснавальнікаў, тав. Е. Тормаз.

Музей інтэрнацыянальнай дружбы імя Э. Тэльмана збірае ўсе дакументы, экспанаты і ўспаміны, якія ілюструюць братэрства і супрацоўніцтва ў барацьбе з фашыстамі. Вядома, што на Беласточчыне дзейнічалі рускія і польскія партызанскія атрады, у фашысцкіх лагерах многія палякі і беларусы сутыкаліся з немцамі, французамі і другімі. На дарогах вайны неаднойчы здаралася, што нашыя людзі дапамагалі савецкім байцам і ваеннапалонным. Усё гэта вельмі цікавіць навазыбкаўскі музей. Лісты трэба накіроўваць па адрасу:

СССР, Брянская обл. г. Новозыбков, ул. Ленина 78, Музей Интернациональной дружбы имени Э. Тельмана.

В. Рудчык

ПРАСТУДА... ЯК АД ЯЕ ЗАСЦЕРАГЧЫ ДЗІЦЯ?

Хто не ведае, што такое прастуда? Вынеслі спацелае дзіця ў халоднае надвор'е на вуліцу, вось і прастудзілася. Ці ж не ясна? Аднак яснасць тут толькі ўяўная. Справа ў тым, што хвароба, якая развіваецца пад уплывам прастуды, выклікаецца не самай прастудай, а мікробамі і вірусамі. Прастуда толькі паніжае ахоўныя сілы арганізма.

Да прастудных захворванняў у дзяцей ранняга ўзросту мы адносім катары верхніх дыхальных шляхоў, бранхіты, ларынгіты, ангіны, запаленне лёгкіх і іншыя захворванні.

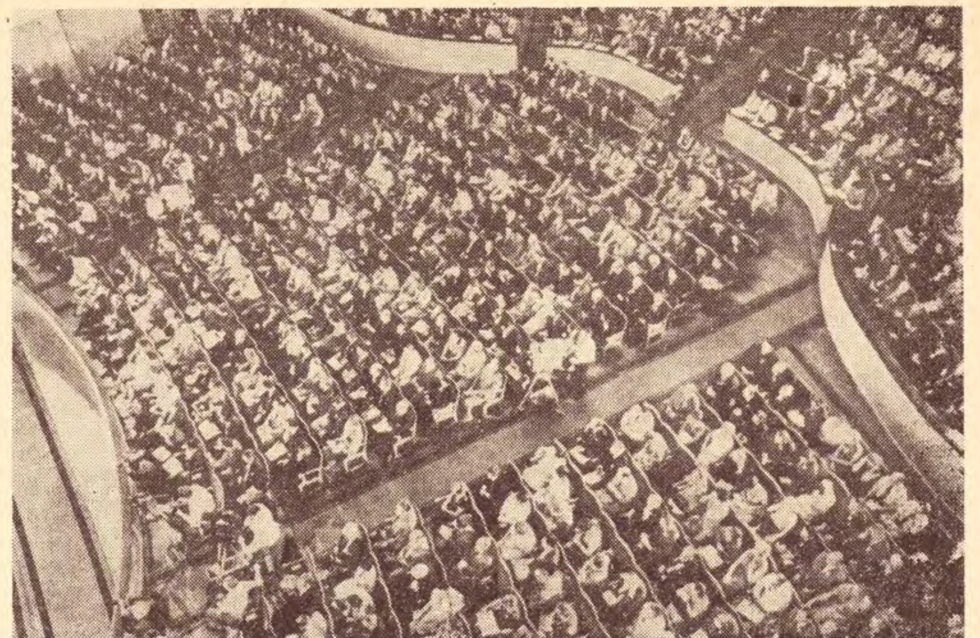
Усім добра вядома, што дзеці хварэюць значна часцей за дарослых, і чым меншае дзіця, тым больш цяжкія і небяспечныя для яго многія хваробы. Прычына гэтай з'явы ў тым, што арганізм дзіцяці знаходзіцца ў перыядзе росту і паступовага ўдасканалення органаў і тканак.

Чым меншае дзіця, тым яно хутчэй расце, чым менш дасканалыя яго органы і тканкі, тым менш здольны дзіцячы арганізм супраціўляцца розным знешнім шкодным уплывам. Да ліку іх трэба аднесці вельмі высокую і вельмі нізкую тэмпературу паветра, рэзкія ваганні яе, вільгаць, гразь, пыл.

Пад уплывам уздзеяння холаду парушаецца нармальны стан слізістых абалонак верхніх дыхальных шляхоў — развіваецца запаленчы стан іх. Гэта стварае спрыяльныя ўмовы для размнажэння бактэрый, якія знаходзяцца ў поласці рота і носа здаровага дзіцяці. Лёгкі насмарк вядзе да закупоркі насавых хадоў: дзіця вымушана дыхаць ротам, пры гэтым у дыхальныя шляхі і ў лёгкія трапляе халоднае, неачышчанае ад пылу і мікробаў паветра. Мікробы і вірусы ўкараняюцца ў слізістыя абалонкі верхніх дыхальных шляхоў і выклікаюць розныя захворванні.

Многія бацькі прыйшоўшы на прыём да ўрача, здзіўляюцца: «У пакоі вельмі цёпла, скразнякоў няма, сын (або дачка) спіць пад ватавай коўдрай — і раптам — запаленне. Адкуль?» Магчымасцей і ў гэтым выпадку шмат, відаць, нават больш, чым у тых дзяцей, якія бываюць на вуліцы, і дзе дома тэмпература ўмераная. Вельмі шкодна і небяспечна з пункту гледжання прастуды быць потным. Пры выпарэнні нават у гарачым пакоі цела значна ахалоджваецца. А мікробы, якіх і наогул шмат у паветры, у цяпле размнажаюцца значна хутчэй.

А як жа засцерагчы дзіця ад прастудных захворванняў? Бяда ў тым, што многія бацькі лічаць самай надзейнай аховай ад прастуды хутанне. Яны стараюцца не выносіць дзяцей на вуліцу ў дрэннае надвор'е, не адчыняць у іх прысутнасці форткі, берагчы іх ад скразняку. У такіх умовах арганізм, натуральна, пачынае ўсё горш прыстасоўвацца да немінучых змен тэмпературы, ахаладжэння. Таму асноўнымі мерамі барацьбы з прастуднымі захворваннямі ў дзяцей ранняга ўзросту павінны быць меры, накіраваныя на павышэнне ахоўных сіл арганізма. Правільнае кармленне, разумны здаровы рэжым з шырокім выкарыстаннем сонца, паветра і вады — гэтых найбольш даступных і эфектыўных сродкаў загартоўвання.

Праблема таннай і смачнай ежы вострa стаіць ва ўсім свеце. Як дапамагчы людзям вырашыць гэту праблему? Гэтым пытаннем займаўся XIII Сусветны кангрэс па птушкаводству, які ў мінулым годзе адбыўся ў Кіеве. Эмблемай кангрэса стала залацістая курыца над зямной куляй. І гэта нездарма. Успомнім, што далёкі продак цяперашніх легорнаў — банкіеўская курыца была размерам як звычайны голуб і нясла ад сілы дзесятак яек у год. Чалавек так змяніў яе прыроду, што некаторыя нясушкі даюць цяпер звыш 360 яек за год — сапраўды «залатыя» куры. Шырока вядома, што птушынае мяса больш пажыўное, чым мяса жывёлы. Але нешматлікія ведаюць, што і абыходзіцца яно куды танней: на кілаграм прыбаўлення ў вазе вялікай рагатай жывёлы трэба 8—9 кармавых адзінак, а на кілаграм прыбаўлення на вазе птушкі (брайлераў) дастаткова 2—4. У СССР на Ягацінскай птушкафабрыцы кожная качка (маецца на ўвазе вывадак з яе яек) прыносіць 240 кілаграмаў мяса. Глебаўская птушкафабрыка (Падмаскоўе) ў мінулым годзе ад 700 тысяч курыц атрымала 124 мільёны яек. Бярозаўская птушкафабрыка дае жыхарам Брацка 3 мільёны брайлераў у год. Толькі адзін інкубатар венгерскага аб'яднання «Комплекс» за адным разам «ажыўляе» 10 тысяч яек. Наогул птушкі паспяхова авалодваюць дасягненнямі навукі і тэхнікі. Сучасны птушнік — гэта цэлы завод, на якім ёсць месца нават электронным машынам. 300 фірмаў з 22 краін свету паказалі на выстаўцы, якая адкрылася ў дні кангрэса, найлепшыя свае дасягненні. Новым прэзідэнтам Сусветнай асацыяцыі птушкаводаў кангрэс выбраў савецкага вучонага прафесара Э. Пенянжкевіча.

ВАЖНАЯ ПТУШКА

XIII сусветны кангрэс па птушкагадоўлі сабраў незвычайны лік дэлегатаў — звыш 3 тысяч асоб. Дзве з паловай тысячы прыехалі з-за граніцы. На верхнім здымку — адкрыццё кангрэса, на ніжнім — выстаўка (адна з машын для сарціроўкі яек).

Дакументальная аповесць

«F-20» просіць дапамогі

Неўзабаве салдаты ўнеслі ў кабінет кінапраектар «АП-12», якім звычайна карыстаюцца для дэманстрацыі вузкаплёначных фільмаў. У адну мінуту вокны былі завешаны.

— Прабачце, што тут не будзе абстаноўкі кіназалы, — сказаў Вага. — Але сцяны хопіць, каб разабрацца ў некаторых цікавых дэталях.

Пачалася дэманстрацыя. І Вольскі, і Качмарэк, затаіўшы дыханне, сачылі за кадрамі. Некаторыя з іх былі зацемнены. Няцяжка было здагадацца, што здымкі зроблены аматарам.

Калі дэманстрацыя закончылася, Вага паглядзеў на Качмарэка. Качмарэк пасмейваўся, мармытаў нешта пад нос, але вочы не маглі ўтаіць трывогу.

«Спакой, у што б там ні стала захаваць спакой», — гаварыў ён сабе ў думках.

Вольскі быў не менш здзіўлены. З затоенай нецярплівасцю ён сачыў за паводзінамі паручыка. Усё, што рабіў Вага, супярэчыла логіцы і разумнай рызыцы.

— Хопіць? — першым загаварыў Вага. — Пытаюся, ці хопіць? — паўтарыў ён.

— Папяросу, — папрасіў Качмарэк.

— Добра. Вы будзеце цяпер гаварыць праўду?

— Папяросу, — паўтарыў Качмарэк.

Вага падышоў да Качмарэка, зняў з яго рукі наручнікі і працягнуў папяросу. Качмарэк прагна зацягнуўся. Пакрысе ім авалодаў спакой. Гэты «белы пёс» (так называў Качмарэк салдат вайсковай унутранай службы) неасцярожна адкрыў перад ім усе козыры, якія не складалі яшчэ «бетонных» доказаў, што сведчылі б супраць яго. Таму ён вырашыў спрытна гэта выкарыстаць.

— Я слухаю вас, — настойваў Вага, абураны доўгім маўчаннем Качмарэка.

— Так, добрая работа, — сказаў Качмарэк. — Але на гэтым вы мяне не злавіце, — нечакана дадаў ён.

— Як я павінен гэта разумець?

— Вельмі проста, — спакойна адказаў Качмарэк, — фільм ні аб чым не гаворыць. На ім ясна відаць, як я разглядаю знойдзеную мною цікавую цацку. А тое, што я заглядваў унутр футарала, я не адмаўляю. Я ў гэтым не бачу нічога дрэннага. Разглядаць рэчы ніякі закон не забараняе, — дадаў ён.

— Наш закон забараняе праводзіць антыдзяржаўную работу, — усклікнуў Вага. — На кадрах ясна відаць, як вы перадаеце!

— Няпраўда, я толькі разглядаў.

— Перадавалі!

— Няпраўда. Гэта правакацыя!

— Паўторым праекцыю.

— Прашу, калі ласка! — Качмарэк абыякава пацiснуў плячыма.

Зноў унеслі апаратуру.

— Вы сцвярджаеце, што гэта не радыёперадача? — усклікнуў Вага, калі на сцяне з'явілася вядомая сцэна.

— Гэта толькі агляд, — упіраўся Качмарэк.

— А тут?

— Тут таксама. Ясна відаць, што я забаўляюся гэтым футлярам. Кожны гэта прызнае.

— Хопіць! — Вага перапыніў дэманстрацыю. — Не хочаце гаварыць? — спытаў ён строга.

Вага націснуў кнопку званка. У кабінет увайшлі два салдаты.

— Адпраўце яго пад арышт, — загадаў Вага.

Як толькі за салдатамі зачынілі дзверы, Вольскі сарваўся з месца і падышоў да Вагі.

— Ведаеце, што я вам скажу? — пачаў Вольскі прыглушаным голасам. — Ваш учынак не што іншае, як грэбаванне ўсякімі элементарнымі правіламі вядзення следства! Я не сумняваюся ў тым, што вы затрымалі агента, і гэта мяне радуе. Але вы прагаварыліся яму. Цяпер можаце грызці сабе локаць! Якім чынам вы яму дакажаце, што ён карыстаўся гэтым перадатчыкам у ва-

ТРЫБУНА чытачоў

ДАРАГОЕ СЭРЦАЙКА!

Жыву я на вёсцы. Маю 17 год. Не закончыла пачатковай школы, бо трэба было працаваць на гаспадарцы. Цяпер хацела б мець якую-небудзь прафесію. Нядаўна чула, што ў Беластоку праводзяцца курсы жаночага кравецтва. Таму прашу цябе, паінфармуй мяне, ці я магу там паступіць не маючы пачатковай школы?

Зіна з М.
Бельскі павет

ДАРАГАЯ ЗІНА!

На курсы кравецтва можаш быць прынята, бо гэта масавае шкаленне для жанчын, якія хочуць здабыць сабе гэтую прафесію для свайго асабістага ўжытку. Тут адукацыя не адыгрывае ролі. Курсы такія праводзяць між іншым, Гурток вясковых гаспадынь і Ліга жанчын. Калі ў тваёй вёсцы няма гэтых арганізацый, раю табе звярнуцца да інструктара Гуртка вясковых гаспадынь або Лігі жанчын у Бельску, бо яны займаюцца арганізаваннем такіх курсаў на вёсках. Там даведаешся, у якой вёсцы (дзе табе будзе найбліжэй) сарганізаваны такі курс. (КГВ у Бельску знаходзіцца пры Прэзідыум Пав. рады нар.).

Сэрцайка

Чытачы! Калі звяртаецеся да Сэрцайка за канкрэтнай парадай напр. аб школах ці курсах, і т.п. просім падаваць імя і прозвішча, а таксама свой дакладны адрас.

Сэрцайка

ПРЫГАЖЭЮЦЬ СУХАВОЛЬЦЫ

Сухавольцы — адна з найпрыгажэй разбудаваных вёсак у Гайнаўскім павеце. Тут многа мураваных будынкаў. Да гэтага часу пабудавана іх 36. Кожны год будуецца каля чатырох, пяці дамоў. Гэта вельмі многа, як на вёску.

У Сухавольцах на высокім узроўні стаіць жывёлагадоўля. Кожны амаль гаспадар гадуе дзве ці тры каровы. На месяц за малако ў Сухавольцах атрымоўваецца 1.800 — 2.000 зл. Сухавольскія сенажаці адлеглыя на 15—20 км. Няма дзе пасвіць кароў. Кожны пасе на сваім участку. Гэта многа паніжае змесціва тлушчу ў малацэ. І менш атрымоўваецца літраў. На гэтым траціць, зразумела, гаспадар.

Апрача жывёлагадоўлі ў Сухавольцах многа кантрактуюць бульбы і лубіну. Аплочваецца кантрактаваць. Напрыклад, за адзін цэнтнер лубіну насенная цэнтраля плаціць 800 зл. І так, кожны год збіраюць людзі залатоўку да залатоўкі. Не шкадуюць працы. І з гэтых грошай будуюць дамы. Прыгожыя, мураваныя.

Мацейка
Гайнаўскі павет

рожых мэтах? Ён гаворыць, што выпадкова знайшоў перадатчык — і гэта бадай, праўдападобна. А гэты фільм наогул не з'яўляецца дастатковым доказам для абвінавачання злачынцы. Паказаныя сцэны вельмі кароткія, невыразныя. А якім чынам удалося вам зазняць гэтыя сцэны?

Вага ўважліва слухаў Вольскага, у задуменнасці цёр падбародак і хадзіў па кабінеце з кутка ў куток. Нарэшце ён стаў ля акна і павярнуўся да Вольскага.

— Гэта быў адзіны выхад, стараючыся надаць свайму голасу пераканаўчыя інтанацыі, сказаў Вага. — Я разлічваў на тое, што шпіён, ведаючы, што доказы яго вінаватасці ў нашых руках, зробіць памылку. І, уласна, гэта памылка павінна была яго дэмаскіраваць. Якая памылка, — цяжка было прадбачыць. Ва ўсякім разе, гэты фільм зрабіў на яго ашаламляльнае ўражанне. Урэшце, ён, бадай, пачне гаварыць...

Вольскі адмоўна пакруціў галавой.

— Я ў гэтым не ўпэўнены, — адказаў ён. — Гэта хітрая бестыя, нялёгка нам дасца яго прызнанне.

(Працяг будзе)

ВАРТА ЎЗЯЦЬ ПРЫКЛАД

Узімку кожнага года школы арганізуюць сваім вучням навагоднія ёлкі. Дзеці чакаюць на іх з вялікай нецярплівасцю. Гэта зразумела, бо кожны вучань хоча паказацца перад бацькамі і суседзямі сваімі ўмеласцямі ў спеве, дэкламаванні вершаў, у танцах, а самае важнае — атрымаць навагодні падарунак. У гэтых урачыстасцях апрача школьнай моладзі бяруць удзел і дзеці меншага ўзросту. Аднак не ўсе з іх вяртаюцца дамоў задаволены — не ўсе атрымоўваюць падарункі. Многа бацькоў не разумее, што і такім дзецям найбольшай атракцыяй з'яўляецца атрыманне падарунка ад Дзеда Мароза, супольна з школьнікамі, і таму не ўсе бацькі купляюць сваім малышам дробныя падарункі, а калі хто купляе, то ўручае іх у сваёй хаце. З цікавай ініцыятывай у гэтай галіне выступіў Гурток вясковых гаспадынь з вёскі Нурэц, Бельскага павета. Члены гэтага гуртка пад кіраўніцтвам Аляксандры Юрчук сабралі грашовую складчыну, за якую зрабілі падарункі дзецям, якія не ходзяць у школу і ўручылі іх малышам у час навагодняй ёлкі ў школе. Малышы вельмі ўцешыліся і былі ўдзячны сваім мамам за неспадзянку. Думаю, што ініцыятыву нурэцкіх гаспадынь падтрымаюць і іншыя гурткі вясковых гаспадынь. Зразумела, у гэтым годзе ўжо запозна супольна рабіць падарункі дзецям, бо напэўна ўжо ва ўсіх школах адбыліся навагоднія ёлкі, але варта памятаць аб гэтым на будучы год.

(Ф)

САМАДЗЕЙНІКІ

19 студзеня пад вечар каля святліцы ў Дубічах Царкоўных было людна і шумна. Усе ціснуліся да дзвярэй, дзе прадаваліся білеты на выступленне мясцовых самадзейнікаў. Зала была запоўнена. Выступленні пачаліся п'есай «Гарадскія госці». Самадзейныя артысты, нягледзячы на тое, што моцна хваляваліся, нядрэнна выступілі.

Пасля пастаноўкі спявала харавая група і выступалі дэкламатары. Кожны нумар узнагароджваўся доўгімі воплескамі. Праграма працягвалася 2 гадзіны.

Арганізатарам вечара быў мясцовы гурток БГКТ, на чале якога стаіць кіраўнік школы — Марыся Жменька. Зробленыя грошы будуць прызначаны на пакупку касцюмаў самадзейнікам гуртка БГКТ.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

КАРЫСНАЯ ІНІЦЫЯТЫВА

Нядаўна з вельмі карыснай ініцыятывай выступіў гурток БГКТ у Альхоўцы (Гайнаўскі павет). Гурток пастанавіў прычыніцца да распаўсюджвання сярод вясковага насельніцтва беларускіх календароў на 1967 год, выдадзеных праз нашае таварыства.

Паасобныя члены заняліся гэтай справай і пачалі заахвочваць сваіх аднавяскоўцаў да набыцця беларускага календара.

І вось такім чынам, дзякуючы намаганням гуртка БГКТ, беларускі каляндар знайшоўся амаль у кожнай альхоўскай хаце.

Варта, каб падумалі і заняліся гэтым таксама і другія гурткі БГКТ у нашых беларускіх вёсках.

Юрка Скепка
Альхоўка

НЕКАЛЬКІ ВЕСТАК

У мінулым годзе выкарыстана ўсяго палову грошай, прызначаных на пашырэнне сельскагаспадарчай асветы (ся)

ХВАРОБЫ

У мястэчку Сухаволя, Дуброўскага павета, праведзена лекарскі агляд 2.873 асоб. У 588 асоб сцверджана хваробы дыхальных дарог, у 375 асоб сцверджана хваробы страўніка, у 331 асобы сцверджана нервовыя хваробы. Шмат асоб мае хворыя вушы і горла.

Дарэчы зазначыць, што вынікі сухавольскіх доследаў наогул пакрываюцца з заўважаным станам здароўя ўсяго насельніцтва гэтых аколіц. І, як сцвярджаюць працаўнікі Ваяводскага аддзела аховы здароўя ў Беластоку, стан здароўя насельніцтва гэтых аколіц намнога горшы, чым сярэдні ў Польшчы.

(с.я.)

ЗІМА НА ДАРОГАХ

Небяспечна зімой на дарогах. Абледзянеўшы снег проста як шкло, пагражае калецтвам, а нават смерцю. З гэтай стыхіяй змагаюцца нашыя дарожныя працаўнікі — сторажы. На шашы Бельск — Нарва ўжо каля дваццаці год працуе сторажам Піліп Трафімюк з калёніі Трашчоткі. Яго круглы год штодзень відаць пры сваёй працы. Праяўленне яго штодзённай заботы, праяўленне ўласных помыслаў заслугоўвае на асаблівую ўвагу. Загатоўленым летам пяском і жвірам ён кожны дзень пасыпае павароты, узгоркі і месцы прыпынкаў пэкаэсаў. Каб аблегчыць працу ў абслужванні сваёй не кароткай трасы, дапасаваў ён да саначак скрынку да рассыпання пяску. Праца Піліпа Трафімюка ўсім патрэбная.

Тэкст і фота
К. С.
Катлы

ШКОЛА І ЛЮДЗІ

Ужо шосты год як Язэп Навіцкі з'яўляецца кіраўніком школы ў вёсцы Скупава. За гэты час многа ў школе палепшылася. Пляц навокал школы дзякуючы яго намаганням прыгожа агароджаны драцяной сеткай. Пасаджаны фруктовыя дрэвы. Заслугай кіраўніка з'яўляецца і тое, што школа мае свой тэлевізар за 12 тысяч злотых. А ў зімовыя халодныя месяцы дзеці маюць гарачую каву і булачкі. На навагодняй ёлцы была пастаўлена п'еса Алеся Барскага «Гарадскія госці». Гэта ён падрыхтаваў старшакласнікаў, якія добра справіліся са сваімі ролямі. Кіраўніка школы не толькі цікавяць школьныя справы, але і вясковыя. Вось прыклад: замяло снегам дарогу, якая вядзе ад шашы да вёскі. Ніякія аўтамашыны не маглі праехаць да сяла. І калі жыхарка вёскі зламала нагу, то карэтка хуткай дапамогі не магла даехаць. Дзеці і старэйшыя пхалі яе праз гурбу снегу. У нядзелю 29 студзеня кіраўнік школы загадаў вучням старшых класаў, каб прышлі з рыдлёўкамі ачышчаць дарогу. Праз вучняў прасіў таксама і жыхараў вёскі, каб прышлі адкідаць снег. І што аказалася. Толькі солтыс і яшчэ чатырох аднавяскоўцаў прышлі на чын, памагаючы вучням і кіраўніку пры ачышчанні дарогі. А Скупава лічыць больш як 130 гаспадароў.

Чытач са Скупава

22 ГАДЫ СОЛТЫСАМ

20-га лютага Міхась Фалькоўскі з вёскі Грабавец, што на Бельшчыне, адзначыў 22-ую гадавіну сваёй ганаровай функцыі. Гэта адзіны солтыс у павеце, які ад самага вызвалення нашай краіны, без перапынку з'яўляецца солтысам сваёй вёскі. Сведчыць гэта аб аўтарытэце яго сярод аднавяскоўцаў. Ён сапраўдны кіраўнік вёскі. Дбае, як ніхто, пра развіццё Грабаўца. Міхась Фалькоўскі з'яўляецца адначасова сакратаром партыйнай арганізацыі.

На здымку: Міхась Фалькоўскі.

Бельск
Тэкст і фота П. З.

КІНО

Праграма
на 28.II. — 5.III. 1967 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„W krainie dziwnych zwierząt" (radz.), 28. II — 1. III; „Grek Zorba" (USA), 2 — 3. III; „Pierwszy dzień wolności" (pol.), 4—5. III.

Кляшчэлі
„Królewskie dzieci" (NRD), 28. II. — 1. III. „Diabelska przepaść" (czeski), 2—3. III.; „Złoto" (polski), 4—5. III.

Дубіны
„Spacer po linie" (angl.), „Trzy kroki po ziemi" (polski), 4—5. III.

Нарва
„Przybycie tytanów" (włoski), „Zdradzona ziemia" (radz.), 28. II. — 5. III.

Нараўка
„Dwadzieścia godzin" (węgierski), „Elektra" (franc.), 28. II. — 5. III.

Чыжы
„Pieczone gołąbki" (polski), „Rękopis znaleziony w Saragossie" (polski), 28. II. — 5. III.

Дубічы Царкоўныя
„Najdroższa" (radz.), „Operacja Y" (radz.), 28. II. — 5. III

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Wierność" (radz.), „Pierwszy dzień mego syna" (czeski), 28. II. — 5. III.

Орля
„Samson" (polski), „Sklep przy głównej ulicy" (czeski), 28. II. — 5. III.

Райск
„Urocza gospodyni" (USA), „Bandyci z Orgosolo" (włoski), 28. II. — 5. III.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Gorzkie dno rzeki" (jugosł.), „Piekło i niebo" (polski), 28. II. — 3. III.

Міхалова
„Przygody Machausena" (czeski), 28. II. — 1. III. „Anioł błogosławionej śmierci" (czeski), 2—3. III. „Arcylokaj" (franc.), 4. — 5. III.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Majowe gwiazdy" (czeski), 28. II. — 1. III. „Strachy zamku Spessart" (NRF), 2—3. III. „O carski tron" (NRD), 4—5.

Мілейчыцы
„Jadą goście" (polski), 28. II. 1 III.; „Wzgórze" (angl.), 2—3. III.; „Gdzie jest trzeci król" (polski), 4—5.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Biała pani" (czeski), 28. II. — 1.III.; „Gorzkie dno rzeki" (jugosł.), 2—3. III. „Piekło i niebo" (polski), 4—5.

Шудзялава
„Testament uczonego" (radz.), „Giuseppe w Warszawie" (pol.), 28. II. — 5. III.

Сідра
„Przemytnik z Piemontu" (franc.), 28. II. — 1. III. „Samotna" (radz.), 2—3. III.; „Potem nastąpi cisza" (polski), 4—5. III.

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

Nakład 6.944 Błtk M-3

Крама ў рэзгах

У вёсцы Дубна сустрэла я на гуліцы солтыса Паўла Іванюка. Ішоў хутка падтрасаючы кажухам.

— Скажыце, дзе знайсці вашу краму, — спытала я яго, — бо мне здаецца, што яшчэ ў мінулым годзе была яна недзе ў гэтым месцы?

Солтыс глянуў на мяне нейк дзіўна, усміхнуўся і, папраўляючы шапку, сказаў:

— А добрыя ногі маеце, цётачко?

— Яшчэ з вамі зыдуся, — адрэзала я.

— Ну то хадземце, — адказаў солтыс. — Я якраз іду ў краму. А што вы хочаце купіць?

— Цукеркаў дзецям.

— А я думаў, што чагось мацнейшага. Мо' антыгрыпінавых капляў.

— Вы жартуеце, а ў мяне часу мала.

— А ў каго яго многа, — скрывіўся солтыс. — Вышлі ў хаце запалкі і цяшы чалавеча, у Нурэц. Два кіламетры. Або ў Боцькі. Чатыры кіламетры. Выбірай, як каму выгадней. З якога канца вёскі куды бліжэй.

— Але ж у мінулым годзе крама была тут.

— Добрую памяць маеце. Мы яе яшчэ ў 1940 годзе пабудавалі. Драўляны будынак, але перапрывалі вайну і служыў людзям.

— А чаму не служыць?

— Бо працаўнікам ГРН у Нурцу трэба было ўзяць на этат чалавека, каб штодзень бегаў у Дубна па антыгрыпінавыя кроплі з манапалёвай наклейкай.

Мой сваяк па дзеду, старшыня ГРН у Нурцу, Сашок Іванюк, заўсёды цвярдзіў прэзасам ГС-у ў Боцьках, што гаспадарчая эканомія вельмі многа мае супольнага з гастраноміяй. І кожны раз паклікаўся на распараджэнне Міністэрства гандлю, што крамы з манапалёвымі кроплямі павінны быць толькі ў тых вёсках, у якіх знаходзяцца грамадскія рады. Але павет не пазволіў прыняць на этат чалавека. Зблізіся на розум і пастанавілі пабудаваць новую краму. І так паехала ад нас з Дубна крама разам з манапалёвымі кроплямі і з нашай прадаўшчыцай.

— А што на гэта гавораць прэзасы ГС-у ў Боцьках?

— Альшэўскі раскладае рукі, Смактуновіч круціць галавою, а Юзэфовіч варушыць губамі. Нічога не гавораць. Быццам зусім не ведаюць, што ў Нурцу 60 гаспадароў, а ў Дубне 120. Такая самая справа і ў Краснавёсцы. Прэзасам ад нашага хаджэння ногі не баляць. Гавораць, што маюць свае ўласныя планы. У завейку не хочацца высаджваць носа з распаранай гасподы. А паганяць іх няма каму. Працаўнікі ПЗГС-у да Нурца ў краму хадзіць не патрабуюць.

— Добры вечар! — раздаўся за намі дзявочы голас, што солтыс з пералёку аж падскочыў.

— От, маеце, да чаго дагаварыліся, — крыкнуў ён! — Ужо вяртаецца дахаты наша прадаўшчыца. О, самі бачыце, Ірка Гайко нясе за плячыма ў рэзгах цэлую вясковую краму. Але ці ж гэтага тавару на ўсіх хопіць? Пачакай, Ірка, запалкі маеш? — кінуўся солтыс да прадаўшчыцы, а я падумала: якую дабрату запланавалі прэзасы Боцькаўскага ГС-у для людзей гэтай вёскі. Ад чужой бяды нікому галава не баліць.

Цёта Мальвіна

* Рэзгі — два ў дугу выгнутыя каблукі, пераплеценыя шнураванай сеткай. Служаць да нашэння на плячах каровам сена ці саломы.

НІЎКА

— На вашым месцы я больш займалася б спортам: шчуплыя жывуць даўжэй.

ПЕРАД АПЕРАЦЫЯЙ

У Нью-Йоркскай бальніцы адбывалася пяціхвілінутка. Адзін з дактароў запытаў:

— Ну, як, панове, будзем рабіць хвораму Джону аперацыю, ці хай жыве яшчэ?

В. Ляшэвіч

НЕ ТАЯ КАНДЫДАТУРА

На выбарах каза
Ні «супраць» і ні «за»
была, —
Абралі не яе — Казла.

Павел Шыбут

НАПЕРАКОР ЗАКОНУ ПРЫРОДЫ

Сабралі зайцы нараду і вынеслі рашэнне: скасаваць пасаду ваўка. Скасавалі. Але трэба ж яго працаўладкаваць. Назначылі лісой... І больш ніколі не збіралі нарад.

Мараль: нічога ў прыродзе не знікае бясследна, акрамя зайцаў.

САКРЭТ

— Іх заручыны яшчэ ўсё трымаюцца ў сакрэце?

— Так усе гавораць.

СКУПЫ МУЖ

— Ну і скупы ж мой муж!

— А што?

— Дык як жа ж... Учора, калі ён вярнуўся ўночы, знайшла я ў яго кішэні падарунак: жаночую панчоху, але толькі адну, ды і тую паношаную.

ГЛУХАЯ НА СПОВЕДЗІ

— Чым грашна?

— У новай спадніцы прыйшла.

— Я пытаюся, чым грашыла?

— Была вялікая, дык перашыла...

— Глухая цяцера!..

— Ну, няма як цяпера, дык заўтра прыйду.

ЗАДАВОЛІЎСЯ

Суддзя пытаецца ў сведкі, ці чуў ён, як абвінавачаны лаяў пана.

— А як жа, пане суддзя, чуў.

— Дык раскажы, як ты чуў.

— Калі сорамна, пане суддзя.

— Нічога, кажы, бо гэта абавязкова патрэбна для справы.

— Калі так, дык слухайце, пане суддзя. Ен лаяўся «ты дурань», пане суддзя, «ты быдла рагатае», пане суддзя, «ты ашуканец», пане суддзя, ты...

— До, до, до! Хопіць, больш не трэба.

ТАКАЯ САМАЯ

— Як ваша хвароба?

— А бадай яе ліха! Вельмі ўпартая!

— А як ваша жонка?

— Такая самая, пане доктар!

Усё людское нам не чужое.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яўгеніі Буйко і яе сябровак і сяброў з вёскі Гарбары, Беластоцкага павета, і Галіны Міруць і яе аднавяскоўцаў з вёскі Бандары, Беластоцкага павета, змяшчаем песню В. Шведа:

Беласточчына

Беласточчына, зямелька родная,
Жывеш заўсёды ты ў глыбі маіх грудзей.
Мясціны не сустрэў у жыцці ніводнае,
Якая б мне была хоць крышку даражэй.

Вось родны краявід, палоскі вузкія,
Якім дробніць люд вясковы з года ў год;
Сярод палёў пасёлкі беларускія,
Дзе ад вякоў жыве мой дарагі народ.

Там сёла, як грыбок, хатка вясковая,
Дзе крокі першыя ў жыцці сваім рабіў.
Дзе ад бацькоў вучыўся роднай мовы я
Таму ніколі мовы гэтай не забыў.

На Беласточчыне пражыў я маладосць,
А найважнейшае — я нарадзіўся тут.
Найдаражэйшаю таму была і ёсць
Мне Беласточчына, мой родны, мілы кут.

ЗАГРАНІЧНЫ ГУМАР

Курёзы

НЕЗВЫЧАЙНЫ РАМОНТ

Антоніо Пічырыла, неапалітанскі майстар па рамонту кузаваў машын, і пяць яго памочнікаў трапілі ў турму за даволі незвычайны метад рамонту. Калі чый-небудзь аўтамабіль пападаў у аварыю, Пічырыла і К° браліся яго неадкладна і класна адрамантаваць, — вядома, за павышаную плату. Сябры Антоніо адразу ж накіроўваліся ў горад, знаходзілі аўтамабіль такой жа канструкцыі і колеру, кралі яго і праз некалькі гадзін перадавалі спраўную машыну чалавеку, чый лімузін яшчэ нядаўна быў паламаны.

МОЖНА І ТАК

Свайго роду сенсацыяй у бразільскім горадзе Тэрэсаполіс быў шлюб папулярнага ліліпута Жазэ Мар'я Манзо з вельмі прыгожаю Рэгінаю Гамез. У сувязі з агромным зацікаўленнем людзей, цырымонію шлюбу перадавалі па тэлебачанню. У канцы зроблена пралом у традыцыі: гэта маладая пераступіла парог новай кватэры з каханым на руках.

(а-ліў)

Нават калі заяц хоча быць ваўком, відаць, што ён заяц.